

Elina Rautiainen, Marjukka Vallimies-Patomäki

Kliinisen hoitotyön lisäkoulutus

NYKYTILANNE JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	21.2.2014
Tekijät	Toimeksiantaja
Elina Rautiainen, Marjukka Vallimies-Patomäki	Sosiaali- ja terveysministeriö HARE-numero ja toimielimen asettamispäivä

Muiston nimi

Kliinisen hoitotyön lisäkoulutus. Nykytilanne ja kehittämisehdotukset

Tiivistelmä

■ Meneillään olevalla ammattikorkeakoulu-uudistuksella luodaan uusia ratkaisuja lisäkoulutuksen järjestämiseen ja rahoitukseen. Vuosien 2011–2015 Kaste-ohjelmaan sisältyy sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutusten luominen. Lisäksi sairaanhoitajakoulutuksen sisältöä uudistetaan kansallisessa kehittämishankkeessa. Nämä toimenpiteet antavat pohjan kehittää hoitotyössä toimivien osaamista uusilla erikoistumiskoulutuksilla vastaamaan muuttuvia osaamistarpeita uudessa palvelurakenteessa.

Tämä raportti perustuu STM:ssä tehtyyn selvitykseen kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen järjestämisestä Suomessa ja kansainvälisesti. Ammattikorkeakoulut järjestivät kliinisen hoitotyön erikoistumisopinnoita 30 erikoistumisalalla vuosina 2009–2013. Lisäksi on käynnistetty asetukseen perustuvat hoitotason ensihoidon lisäkoulutus ja sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen koulutus sekä Toimiva terveyskeskus -ohjelmaan perustuva asiakasvastaavan koulutus. Vuosina 2007–2013 kaikista kliinisen hoitotyön ammatillisista erikoistumisopinnoista 10 % järjestettiin jokaisella erityisvastuualueella ja 35 % vain yhdellä erityisvastuualueella. WHO laati vuonna 2003 10 kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen opetussuunnitelmaa. EU:n jäsenmaista 12:ssa järjestettiin vuonna 2013 yhteensä 39 erilaista kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutusohjelmaa. Niistä 15 järjestettiin vähintään viidessä maassa.

Tämän ja aikaisempien selvitysten pohjalta tehdään ehdotus kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen viitekehyydeksi, joka muodostuisi kuudesta sairaanhoitajatutkintoon sisältyvästä suuntaavasta opintokokonaisuudesta ja 12 kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksesta. Lisäksi tehdään ehdotukset lisäkoulutusten yhtenäisten osaamiskuvausten laatimisesta, osaamisen varmistamiskäytäntöjen ja pääsyvaatimusten määrittämisestä, työssä oppimisen uusien rakenteiden luomisesta, erikoispätevyiden rekisteröinnistä ja erikoistumiskoulutusten koordinoinnista.

Tämän raportin tarkoitus on tuottaa tietoa ja ratkaisuvaihtoja Kaste-ohjelman toimeenpanoa varten sekä näin parantaa korkeakoulutettujen yhdenvertaisia erikoistumiskoulutusmahdollisuuksia ja vahvistaa erikoistumiskoulutuksen työelämävastaavuutta.

Asiasanat

Ammatillinen erikoistuminen, erikoistuminen, erikoistumiskoulutus, erikoispätevyys, hoitotyö, lisäkoulutus

Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2014:9	Muut tiedot www.stm.fi
ISSN-L 2242-0037 ISSN 2242-0037 (verkkajulkaisu) ISBN 978-952-00-3478-8 URN:ISBN:978-952-00-3478-8 http://urn.fi/ URN:ISBN:978-952-00-3478-8	Kokonaissivumäärä 62
	Kieli Suomi

PRESENTATIONSBLAD

Utgivare	Datum
Social- och hälsovårdsministeriet	21.2.2014
Författare	Uppdragsgivare
Elina Rautiainen, Marjukka Vallimies-Patomäki	Social- och hälsovårdsministeriet
	Projektnummer och datum för tillsättandet av organet

Rapportens titel

Tilläggsutbildning i kliniskt vårdarbete. Nuläge och utvecklingsförslag

Referat

■ Den pågående yrkeshögskolereformen syftar till att skapa nya lösningar för att ordna och finansiera tilläggsutbildning. I Kaste-programmet för åren 2011–2015 ingår skapande av specialiseringsutbildningar för social- och hälsovårdsområdet. Dessutom reformeras innehållet i sjukskötartutbildningen inom det nationella utvecklingsprojektet. Dessa åtgärder skapar underlag för utveckling av kompetensen hos dem som utför vårdarbete genom nya specialiseringsutbildningar för att svara mot de föränderliga kompetensbehoven inom den nya servicestrukturen.

Denna rapport baserar sig på en utredning om ordnande av tilläggsutbildning för kliniskt vårdarbete i Finland och internationellt som gjorts vid social- och hälsovårdsministeriet. Yrkeshögskolorna ordnade under åren 2009–2013 specialiseringsstudier i kliniskt vårdarbete inom 30 specialiseringsområden. Därutöver har man inlett tilläggsutbildning i prehospitalet akutsjukvård på vårdnivå och utbildning för begränsad förskrivningsrätt vilka baserar sig på förordning samt utbildning för klientansvariga som baserar sig på programmet Fungerande hälsovårdscentraler. Under åren 2007–2013 ordnades 10 % av alla yrkesinriktade specialiseringsstudier i kliniskt vårdarbete inom varje specialupptagningsområde och 35 % endast inom ett specialupptagningsområde.

Världshälsoorganisationen (WHO) utarbetade år 2003 tio undervisningsplaner för tilläggsutbildning i kliniskt vårdarbete. I tolv av EU:s medlemsländer ordnades år 2013 sammanlagt 39 olika program för specialiseringsutbildning i kliniskt vårdarbete. Femton av dessa ordnades i minst fem länder.

Utgående från denna utredning och tidigare utredningar framläggs ett förslag till en referensram för tilläggsutbildning i kliniskt vårdarbete, som består av sex orienterande studiehelheter som ingår i sjukskötarexamen och tolv specialiseringsutbildningar i kliniskt vårdarbete. Dessutom framläggs förslag till att utarbeta enhetliga kompetensbeskrivningar för tilläggsutbildningarna, fastställa praxis för säkerställandet av kompetens, fastställa inträdeskrav, skapa nya strukturer för lärande i arbetet, registrera specialkompetens och samordna specialiseringsutbildningarna.

Syftet med denna rapport är att ta fram information och olika alternativ för genomförandet av Kaste-programmet och på detta sätt främja likvärdiga möjligheter till specialiseringsutbildning för högskoleutbildade och stärka specialiseringsutbildningens möjligheter att tillgodose arbetslivets behov.

Nyckelord

Specialisering, specialiseringsutbildning, specialkompetens, tilläggsutbildning, vårdarbete, yrkesmässig specialisering

Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2014:9

Övriga uppgifter

www.stm.fi/svenska

ISSN-L 2242-0037

Sidoantal

Språk

ISSN 2242-0037 (verkkojulkaisu)

62

Finska

ISBN 978-952-00-3478-8

URN:ISBN:978-952-00-3478-8

<http://urn.fi/> URN:ISBN:978-952-00-3478-8SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA RAJAUKSET	8
3	KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULUTUKSEN SÄÄNTELY JA RAHOITUS	10
3.1	Sosiaali- ja terveysministeriön ohjaus.....	10
3.1.1	Sosiaali- ja terveysministeriön säädösohjaus	10
3.1.2	Sosiaali- ja terveysministeriön ohjelmaohjaus	10
3.2	Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjaus	11
3.2.1	Opetus- ja kulttuuriministeriön säädösohjaus	11
3.2.2	Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjelmaohjaus	11
3.3	Rahoitus	11
3.4	Muu ohjaus.....	12
4	KLIINISEN HOITOTYÖN ERIKOISTUMISKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN SUOMESSA.....	13
4.1	Hoitotyön kliinisen asiantuntijuuden ammatilliset erikoistumisopinnot	13
4.1.1	Hoitotason ensihoito	15
4.1.2	Sairaanhoidajan lääkkeenmääräämiskoulutus	15
4.1.3	Asiakasvastaavakoulutus	15
4.2	Hoitotyön kliinisen asiantuntijuuden ylemmät ammattikorkeakouluopinnot	16
4.3	Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus kliinisessä hoito- työssä	17
5	AIKAISEMPIEN TYÖRYHMIEN EHDOTUKSET HOITOTYÖN KLIINISEN ASiantuntijuuden LISÄKOULUTUKSEN KEHITTÄMISESTÄ	19
5.1	Opetus- ja kulttuuriministeriön erikoistumiskoulutustyöryhmän ehdotukset.....	19
5.2	Opetus- ja kulttuuriministeriön KYTKÖS- hanke.....	19
5.3	Sosiaali- ja terveysministeriön Hoitotyön kehittämisen ohjausryhmän ehdotukset	20
5.4	Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmän ehdotukset erityispätevyysohjelmiksi.....	20
5.5	Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus –hanke.....	20
6	KANSAINVÄLINEN NÄKÖKULMA KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULU- TUKSEN JÄRJESTÄMISEEN	21
6.1	WHO:n aikuiskoulutuksen strategia: kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen	21
	opetussuunnitelmat	21
6.2	Selvitys kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen järjestämisestä EU-maissa	22
6.2.1	Kyselyn tarkoitus ja tiedonkeruu	22
6.2.2	Yhteenveto kyselyn tuloksista.....	22
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOVALMISTELUA VARTEN	24

LIITTEET

- Liite 1. Liitetaulukot 1–9
- Liite 2. Webropol-kyselylomake

1 JOHDANTO

Muutokset väestörakenteessa ja työelämässä asettavat haasteita sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuudelle ja laadulle. Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelman hyvinvointipoliittisissa linjauksissa painotetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä poikkihallinnollisin toimenpitein sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittämistä asiakaslähtöisenä toiminnallisena kokonaisuutena. (Valtioneuvoston kanslia 2011). Terveydenhuoltolaki (1326/2010), sosiaali- ja terveyspoliittiset ohjelmat ja palvelurakenteen kehittäminen muuttavat hoitohenkilöstön työympäristöä sekä edellyttävät hoitotyössä toimivien roolien ja osaamisen kehittämistä. Hoitajan työpanosta painottavat uudet toimintatavat varmistavat osaltaan hoitoon pääsyä ja henkilöstövoimavarojen tuottavaa kohdentamista.

Terveydenhuollon henkilöstön perustutkintoihin johtavaa koulutusta ja lisäkoulutusta säännellään opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) hallinnonalan sekä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalan lainsäädännöllä. Sairaanhoitaja- ja kättilökoulutusta ohjataan myös Euroopan unionin ammattipätevyysdirektiivillä 2005/36/EY, johon on tehty muutoksia muiden ohella direktiivillä 2013/55/EU. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011- 2016 (OKM 2011) sekä ammattikorkeakoulu-uudistuksella luodaan uusia ratkaisuja lisäkoulutuksen järjestämiseen ja rahoitukseen. OKM:n työryhmän (OKM 2013b) mukaan työelämän muutokset aiheuttavat tarpeen jatkuvasti kehittää osaamista ja luoda yhteisen kehyksen korkeakoulutettujen valtakunnallisesti kattavalle erikoistumiskoulutukselle.

STM:n ohjelmaohjaksella linjataan osaltaan kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen kehittämistä väestön palvelutarpeiden ja työelämän muutosten mukaisesti. Osana Kaste-ohjelman (STM 2012b) toimeenpanoa on tarkoitus määritellä erikoistumiskoulutusten kokonaisuudet ja luoda moniammatillisia harjoitteluympäristöjä. Tässä yhteydessä on selvitetty myös selvitys erityisvaltionosuuden kohdentamisesta uudella tavalla. Lisäksi sairaanhoitajakoulutuksen sisältöä uudistetaan kansallisessa kehittämishankkeessa (Korhonen ym. 2013). Kaikki nämä kehittämistoimenpiteet antavat vahvan pohjan hoitotyössä toimivien¹ osaamisen kehittämiselle uusilla erikoistumiskoulutuksilla.

Tämä selvitys tukee meneillään olevaa selvitys- ja kehittämistyötä tekemällä ehdotukset kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutusten kansalliseksi viitekehykseksi. Ehdotuksen taustaksi kartoitettiin ammattikorkeakoulujen terveysalan lisäkoulutuksen² järjestämisen nykytilanne Suomessa. Lisäksi perehdyttiin kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen kansainvälisiin järjestämismalleihin.

¹ Hoitotyössä toimivalla tarkoitetaan terveydenhuollon ammattihenkilöä, jolla on sosiaali- ja terveysalan toisen asteen perustutkinto, ammattikorkeakoulututkinto tai vastaavan aiempi tutkinto (STM 2009).

² Tässä selvityksessä ammatillinen lisäkoulutus määritellään ammatillisen peruskoulutuksen saaneiden tai muulla tavoin ammatitaidon hankkineille järjestetyksi täydennys-, jatko- ja uudelleen koulutukseksi (Alanen 1992).

2 SELVITYKSEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA RAJAUKSET

Terveydenhuoltolain (1326/2010) myötä sairaanhoitajille on tullut uusia osaamisvaatimuksia. Ne liittyvät muun muassa hoidon tarpeen arviointiin, hoito- ja kuntoutussuunnitelman laatimiseen sekä terveystieteellisesti tarpeelliseksi todetun hoidon ja neuvonnan järjestämiseen (STM 2012a). Asetus kiireellisen hoidon perusteista (STM 2012d) ja laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) asettavat myös uusia vaatimuksia sairaanhoitajan osaamiselle. Lisäksi odotukset sairaanhoitajan osaamisesta vaihtelevat sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä että alueellisesti (Korhonen ym. 2013).

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen seurantatietojen mukaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon tai vastaavan tasoisen koulutuksen suorittaneista 76,8 % osallistui täydennyskoulutukseen vuonna 2011. Heillä oli täydennyskoulutuspäiviä keskimäärin 4,3. Kunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksen välittömät kustannukset olivat 56 miljoonaa euroa. Henkilöä kohden lasketut välittömät kustannukset olivat keskimäärin 400 euroa. (Kunnallinen työmarkkinalaitos 2012.)

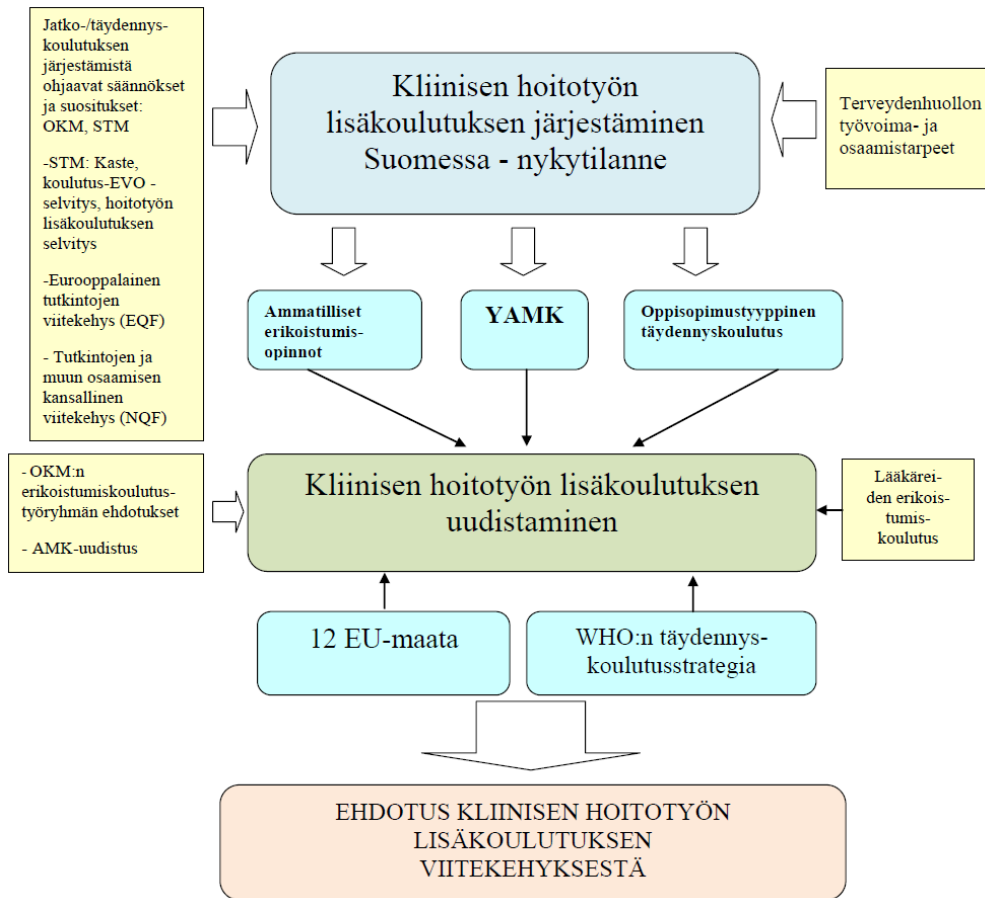
Täydennyskoulutukselle ei ole asetettu vähimmäis- tai enimmäismääriä, mutta vuoden 2002 valtioneuvoston periaatepäätöksessä (STM 2002) sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi todettiin, että keskimäärin 3-10 täydennyskoulutuspäivää vuodessa voidaan pitää yhtenä täydennyskoulutuksen lähtökohtana. Täydennyskoulutuksen tulee lisäksi perustua yksilöllisiin koulutustarpeisiin sekä toimintayksikön perustehtävään ja kehittämistarpeisiin (STM 2004).

Ammatillisista erikoistumisopinnoista ei nykyisin juuri ole kansallista ohjausta, vaan ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti lisäkoulutuksen teemoista. Kaste-ohjelman toimeenpanosuunnitelman (STM 2012c) mukaan STM valmistelee yhteistyössä koulutusyksiköiden ja työelämän kanssa ehdotuksen sosiaali- ja terveysalan erikoistumiskoulutuksista.

Tämän selvityksen tavoitteena on tehdä ehdotus kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen viitekehyksestä, ohjauksesta ja järjestämisestä. Ehdotusten taustaksi selvitettiin hoitotyön kliinisen asiantuntijuuden lisäkoulutuksen järjestämisen nykytilanne Suomessa. Lisäksi tehtiin kysely EU-maiden kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen järjestämisestä ja laadittiin yhteenvedo WHO:n johdolla laadituista kliinisen hoitotyön opetussuunnitelmista (WHO 2000, WHO 2003a-i). Ehdotusten valmistelussa otettiin huomioon myös aikaisempien työryhmien ehdotukset hoitotyön kliinisen asiantuntijuuden³ lisäkoulutuksen kehittämisestä, lääkäreiden erikoistumiskoulutusalat, Kaste-ohjelman tavoitteet sekä OKM:n erikoistumiskoulutustyöryhmän ehdotukset. Kuviossa 1 kuvataan tämän selvityksen rakenne.

Selvitys on rajattu koskemaan sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon jälkeistä kliiniseen hoitotyöhön suuntaavaa lisäkoulutusta, jota järjestetään ammattikorkeakouluissa ammatillisina erikoistumisopinnoina, ylempänä ammattikorkeakoulututkintona sekä korkeakoulutettujen oppisopimustyypisenä koulutuksena. Yliopistoissa järjestettävää hoitotieteen koulutusta ei tässä selvityksessä käsitellä, koska niiden koulutustarjonta ei suuntaudu käytännön kliiniseen hoitotyöhön. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä selvityksessä on tarkasteltu sairaanhoitajien, terveydenhoitajien, kättilöiden, fysioterapeuttien, röntgenhoitajien sekä bioanalyttikoiden lisäkoulutusta.

³ Kliinisen hoitotyön asiantuntijuuden tyypit jaetaan kliinisessä hoitotyössä toimiviin hoitajiin, kliinisesti erikoistuneisiin hoitajiin, kliinisen hoitotyön asiantuntijoihin ja kliinisen hoitotieteen asiantuntijoihin (STM 2009).

Kuvio 1. Selvityksen lähtökohdat.

3 KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULUTUKSEN SÄÄNTELY JA RAHOITUS

3.1 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN OHJAUS

3.1.1 Sosiaali- ja terveysministeriön säädösohjaus

Laissa terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/1994) määritellään oikeus harjoittaa terveydenhuollon ammatteja suoritetun koulutuksen perusteella. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kätilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammas­teknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöillä on lakisääteinen täydennyskoulutusvelvoite (L559/1994). Työnantajan on luotava edellytykset tarvittavaan täydennyskoulutukseen osallistumiselle. Työnantajana kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on huolehdittava terveydenhuoltohenkilöstön riittävästä osallistumisesta täydennyskoulutukseen (L 1326/2010). Lisäksi työterveyshuoltolaissa (1383/2001) säädetään työterveyshuollon ammattihenkilön ja asiantuntijan työnantajan velvollisuudesta huolehtia ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden riittävästä osallistumisesta ammattitaitoa ylläpitävään täydennyskoulutukseen, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Velvollisuus koskee myös itsenäisenä ammatinharjoittajana työterveyshuoltotehtävissä toimivaa terveydenhuollon ammattihenkilöä.

STM:n hallinnonalalla on joitakin säännöksiä myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden lisäkoulutuksesta. Terveydenhuollon ammattihenkilölaissa (559/1994) säädetään sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyydestä. Valtioneuvoston asetuksessa rajatun lääkkeenmääräämisen koulutuksesta (1089/2010) säädetään osaamisesta, koulutuksen sisällöstä sekä yhteistyöstä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä. STM:n asetuksella (340/2011) säädetään sairaanhoitajatutkinnon jälkeisestä hoitotason ensihoitopalveluun osallistuvan henkilöstön tehtävien määrittelyn perusteista ja koulutusvaatimuksista.

3.1.2 Sosiaali- ja terveysministeriön ohjelmaohjaus

Valtioneuvoston vuosille 2012- 2015 vahvistamaan Kaste-ohjelmaan on kirjattu tavoitteeksi henkilöstön hyvinvoinnin edellytysten kehittäminen, mikä on keskeinen edellytys väestön tarpeita vastaavalle sosiaali- ja terveystalvutarjonnalle. Kaste I -ohjelmakaudella tavoitteena oli perusterveydenhuollon henkilöstön osaamisen ja toimenkuvien kehittäminen. Kaste II -ohjelmakauden tavoitteena on vahvistaa johtamista edistämään henkilöstön riittävyttä ja kehittämään osaamista. Tämän tavoitteen saavuttamisen keinoja ovat työkalujen kehittäminen henkilöstön mitoittamiseen, koulutustarpeiden valtakunnalliseen ja alueelliseen ennakointiin sekä osaamisen arviointiin ja kehittämiseen. Lisäksi pyritään edistämään moniammatillista työssä oppimista ja jatketaan tehtävänkuvien ja -rakenteiden kehittämistä. (STM 2012b.)

Näiden Kaste-ohjelman tavoitteiden toimeenpanon on tarkoitus tapahtua kuntien ja kuntayhtymien kehittämishankkeissa. STM:n vastuulla on luoda yhteistyössä koulutusyksiköiden ja muiden toimijoiden kanssa perustutkinnon jälkeisiä, kansallisia sosiaali- ja terveysalan osaamiskokonaisuuksia ja arvioida niihin liittyviä hallinnonalan säädöstarpeita. (STM 2012b.)

3.2 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN OHJAUS

3.2.1 Opetus- ja kulttuuriministeriön säädösohjaus

Ammattikorkeakoulujen rahoitus- ja säädösohjausta uudistettiin vuoden 2014 alusta. Uudistus toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa muiden ohella ammattikorkeakoululakiin (351/2003) ja ammattikorkeakouluista annettuun valtioneuvoston asetukseen (352/2003) tehtiin vuoden 2014 alusta lukien voimaan tulleita muutoksia (L 485/2013, A 546/2013, A702/2013, A 947/2013), joiden tavoitteena on ammattikorkeakoulujen rakenteellinen uudistaminen sekä toiminnan laadun ja vaikuttavuuden parantaminen.

Ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja sekä järjestää tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai erillisinä opintoina sekä ammatillisia erikoistumisopintoja ja muuta aikuiskoulutusta. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot ovat laajuudeltaan 60 tai 90 opintopistettä, ja niihin kuuluu syventäviä ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja ja opinnäytetyö. Ammatilliset erikoistumisopinnot ovat ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia laajoja täydennyskoulutusohjelmia, joiden laajuus on 30—60 opintopistettä.

Ammattikorkeakoululain muutosten myötä ammattikorkeakoulujen koulutustehtävä muutui koulutusvastuiksi. Valtioneuvosto myönsi ammattikorkeakoulujen uudet toimiluvat vuoden 2014 alusta. Ammattikorkeakoulujen toimiluvissa määritellään, mitä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulun tulee antaa, ammattikorkeakoulun oikeus antaa ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettävät tutkintonimikkeet sekä muut opetukseen liittyvät vastuut. Jatkossa ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti siitä, järjestävätkö ne tutkintoon johtavat opinnot koulutusohjelmina vai muulla tavalla.

3.2.2 Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjelmaohjaus

Valtioneuvoston vuosille 2011- 2016 hyväksymän koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan korkeakoulututkinnon jälkeistä koulutusta kehitetään muodostamalla laajoja, vähintään 30 opintopisteen laajuisia osaamiskokonaisuuksia ja korkeakoulujen erikoistumiskoulutuksia. Suunnitelman mukaan erikoistumiskoulutusten kokonaisuus korvaa ammattikorkeakoulujen ammatilliset erikoistumisopinnot sekä yliopistojen erikoistumiskoulutukset ja -opinnot. (OKM 2011.)

3.3 RAHOITUS

Tutkintoon johtava koulutus on Suomessa opiskelijalle maksutonta. Koulutuksen rahoittajia ovat valtio ja kunnat, ja OKM vastaa ammattikorkeakoulujen tulosohjauksesta.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toisessa vaiheessa on tarkoitus siirtää vastuu ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta kokonaan valtiolle ja tehdä ammattikorkeakouluista itsenäisiä oikeushenkilöitä. Uudistukseen liittyvän hallituksen esitysluonnoksen (OKM 2013e) mukaan ehdotetaan säädettäväksi uusi ammattikorkeakoululaki, joka korvaisi vuodelta 2003 olevan ammattikorkeakoululain. Tarkoituksena on tukea nykyistä paremmin opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamista. Toinen vaihe toteutetaan samassa aikataulussa kuin valtioneuvoston järjestelmän kokonaisuudistus.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009, muutettu valtioneuvoston asetuksella 822/2013 vuoden 2014 alusta lukein) mukaan ammattikorkeakoulujen yksikköhinnan koulutukseen perustuva rahoitusosuus määräytyy pääsääntöi-

sesti suoritettujen ammattikorkeakoulutukintojen ja vähintään 55 opintopistettä suorittaneiden opiskelijoiden määrän pohjalta. Yksikköhinnan laskentaperusteisiin sisältyvät myös avoimessa ammattikorkeakouluopetuksessa ja muutoin erillisinä opintoina suoritettujen opintopisteiden yhteenlaskettu määrä. (OKM 2013d.)

Ammattikorkeakoulut rahoittavat ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavien ohjelmien toteuttamisen budjettirahoituksestaan (OKM 2013b). Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen rahoitus on perustunut OKM:n myöntämään erityisavustukseen. Vuonna 2013 valtion talousarvioon sisältyi 4 miljoonan euron suuruinen rahoitus, joka oli ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen haettavissa vähintään 30 opintopisteen laajuisen korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen järjestämiseen. Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen yksikköhintana sovelletaan oppisopimuksena ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen yksikköhintaa (OKM 2013c). Vuoden 2013 talousarvioesityksessä tämä yksikköhinta on 3 268,70 euroa (Opetushallitus 2013).

OKM:n työryhmä teki vuonna 2013 tarkemmat ehdotukset erikoistumiskoulutuksen kehittämisestä. Työryhmä ehdotti, että erikoistumiskoulutuksen rahoittamiseen voitaisiin käyttää useita kanavia. Ensisijaisia rahoittajia olisivat työnantajat ja koulutukseen osallistuvat. Ministeriöt voivat ohjata koulutukseen rahoitusta alakohtaisesti. Koulutusta voitaisiin toteuttaa myös työvoimakoulutuksena. Silloin, kun koulutukseen ohjataan julkista rahoitusta, koulutuksesta voitaisiin periä korkeintaan omakustannushinta. Työryhmä ehdotti, että ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen laskennallisia rahoitusmalleja muutettaisiin vuoden 2017 alusta siten, että erikoistumiskoulutuksessa suoritettavat opintopisteet huomioitaisiin rahoitusmallissa. Työryhmän mukaan OKM:n tulisi tukea korkeakouluja uuden erikoistumiskoulutuksen käynnistämävaiheessa. (OKM 2013b.)

3.4 MUU OHJAUS

Eurooppalainen tutkintojen ja osaamisen viitekehys (EQF) on EU:n neuvoston ja Euroopan parlamentin yhteiseen suositukseen perustuva järjestely, jonka avulla eri maiden kansallisia tutkintojärjestelmiä ja tutkintojen viitekehyksiä pyritään kytkemään toisiinsa. Viitekehukseen sisältyvät perus- ja jatkokoulutuksessa hankitut tutkinnot, mutta tavoitteena oli alun perin kytkeä siihen myös muutoin hankittua osaamista. Kunkin tason pitäisi periaatteessa olla saavutettavissa erilaisten koulutus- ja uravalintojen kautta. EQF:n kahdeksan viitetasoa perustuvat oppimistuloksiin, jotka kuvataan tietoina, taitoina ja pätevyytenä. Suosituksen mukaan painopisteen siirtäminen oppimistuloksiin mahdollistaa Euroopan koulutusjärjestelmien erojen huomioimisen. EQF:n käyttöönotto on vapaaehtoista (Euroopan parlamentin neuvoston suositus 2008/C 111/01), mutta Euroopan komissio seuraa viitekehysten käyttöönottoa.

Hallituksen esityksessä laiksi tutkintojen ja muun osaamisen viitekehuksesta (HE 38/2012 vp) ehdotetaan säädettäväksi Suomen kansalliseen koulutus- ja tutkintojärjestelmään kuuluvien tutkintojen, oppimäärien ja muiden laajojen osaamiskokonaisuuksien jaottelamista niiden edellyttämän osaamisen perusteella kahdeksalle vaativuustasolle. EQF:n pohjalle rakentuva viitekehys parantaa tutkintojärjestelmän selkeyttä ja toimivuutta sekä lisää tutkintojen kansallista ja kansainvälistä läpinäkyvyyttä. Kansallisessa viitekehysten tavoitteena on edistää ja yhtenäistää aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista ja elinikäistä oppimista sekä helpottaa koulutusjärjestelmässä liikkumista. Tarkoitus on, että viitekehukseen ei tässä vaiheessa sijoiteta täydennyskoulutusta tai muuta tutkintoon johtamatonta koulutusta eikä esimerkiksi korkeakoulutettujen erityispätevyyksiä tai osaamisen kehittämiseen tähtäviä osaamiskokonaisuuksia.

4 KLIINISEN HOITOTYÖN ERIKOISTUMISKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN SUOMESSA

4.1 HOITOTYÖN KLIINISEN ASiantuntijuuden AMMATILLISET ERIKOISTUMISOPINNOT

Ammatilliset erikoistumisopinnot ovat olleet ammattikorkeakoulututkintoon pohjautuvia laajoja täydennyskoulutusohjelmia, joiden laajuus on 30- 60 opintopistettä. Ammatilliset erikoistumisopinnot on tarkoitettu työelämässä toimivien henkilöiden tutkinnon suorittamisen jälkeisen osaamisen syventämiseen. Opiskelusta on voituperiä enintään 250 euron suuruinen maksu lukukaudessa (OKM 2013a). Erikoistumisopinnoista ei ole ollut olemassa yhtenäistä sopimusta tai määrittelyä, vaan ammattikorkeakoulut ovat suunnanneet budjettirahoitustaan ja järjestäneet ammatillisia erikoistumisopintoja vaihtelevin sisällöin alueellisen kysynnän pohjalta (STM 2012a). Erikoistumisopinnot ovat toimineet ammatillisia tutkintojärjestelmiä täydentävinä täydennyskoulutusohjelminä.

Taulukossa 1 kuvataan ammattikorkeakoulujen vuosina 2009 -2013 järjestämien kliinisen hoitotyön erikoistumisopintojen alat (ks. tarkemmat tiedot liitetaulukoista 1-5), joita oli 30. Niistä seitsemää järjestettiin vähintään viidessä ammattikorkeakoulussa. Näitä aloja olivat hoitotyö päivystyspoliklinikalla/akuuttihoitotyö, kivunhoito ja palliatiivinen hoito/syöpään sairastuneen hoito, mielenterveyspsykiatria/depressiohoitajakoulutus, perioperatiivinen hoitotyö/teho- ja perioperatiivinen hoitotyö, perhehoitotyö, seksuaalineuvojan koulutusseksuaaliterveyden edistäminen sekä vastaanottohoitotyö/perusterveydenhuollon avopalvelut/asiantuntijahoitajakoulutus.

Taulukko 1. Kliiniseen hoitotyöhön suuntaavien ammatillisten erikoistumisopintojen alat.

Ala	Opintopisteet	Amk:t	Järjestämisvuodet	Hinta/Opiskelijamaksu
Anestesiahoitotyö	30	1	2009-2010	168 e
Diabeteksen ehkäisy ja hoito ¹	30	4	2009-2013	168 e- 500e
Endoskopiapotilaan hoitotyö ²	30	1	2013-2014	1875 ⁷ e
Geriatrinen hoitotyö/Vanhustyö	30	3	2010-2012	160 e- 250 e
Haavanhoito ³	30	4	2010-2012	168e- 250e
Hengityselinsairaan hoitotyö	30	1	2009-2010	168 e
Hoitotyö päivystyspoliklinikalla/ Akuuttihoitotyö	30	5	2009-2013	80 e /lukukausi- 500 e
Infektioiden torjunta/ hygieniahoitaja	30	2	2007-2014	300 e
Sydänpotilaan hoitotyö	30	3	2011-2013	250 e
Kivunhoito	30	2	2009, 2012	168 e- 250 e
Kivunhoito ja palliatiivinen hoito/syöpään sairastuneen hoito	30	5	2011- 2013	250 e
Kriisiytyö	30	3	2009- 2012	100 e- 250 e
Lasten ja nuorten hoitotyö	30	1	2011	Ei mainintaa
Lasten ja nuorten mielenterveystyö	30	3	2007-2014	80 e/ lukukausi-250 e- 2200e ⁷
Mielenterveystyö/Depressiohoitaja	30	7	2009-2013	168 e- 250 e-500 e
Nefrologinen hoitotyö	30	3	2012-2013	250 e - 500 e
Neurologia/neurohoitaja	-	1	2010	168 e
Perioperatiivinen hoitotyö/teho- ja pe- rioperatiivinen hoitotyö	30- 60	8	2009-2014	80 e /lukukausi- 500 e
Perhehoitotyö	30	5	2009- 2014	80 e/ lukukausi- 250 e
Potilasohjaus	30	1	2009	100 e
Mielenterveys ja päihdetyö	30	3	2009-2011	168 e- 250e
Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot	30	1	2012	250 e
Psykoterapeuttiset valmiudet ⁴	30	4	2010-2013	250 e-1900 ⁷ e
Reumasairauksien hoitotyö	30	1	2013-2014	250 e
Seksuaalineuvoja/-terveyden edistämi- nen ⁵	30	6	2011- 2014	250 e- 3100 ⁷ e, +2500 ⁷ e
Seksuaali-terapeutti ⁶	30	1	2013-2015	4200 ⁷ e
Tekonivelleikatun hoitotyö	30	1	2009	168 e
Uroterapia	30	2	2009- 2014	168e- 1945 ⁷ e
Vanhushoitotyö/Äldreomsorg på distans ⁸	30	2	2006- 2013	250 e
Vastaanottohoitotyö/ Perusterveydenhuollon avopalvelut/ Asiantuntijahoitaja	30	5	2009- 2014	168 e- 250 ⁷ e

Lähde: <http://haku.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/supplySearchPage.do>

¹ DEHKO- hankkeessa määritelty diabeteshoitotyössä vaadittava erikoisosaaminen.

² Koulutus täydennyskoulutusnimikkeellä, ei erikoistumisopinoina.

³ OAMK: Koulutus on akkreditoitu ja vastaa laajuudeltaan haavahoitaja-nimikkeen edellyttämää lisäkoulutusta.

⁴ Koulutus täyttää edellytykset psykoterapiakoulutuksen hakukelpoisuuteen Valviran kriteerien mukaisesti.

⁵ Koulutuksen jälkeen on mahdollista hakea seksuaalineuvojan auktorisointia Suomen Seksologinen Seura ry:ltä.

⁶ Opiskelija voi suoritetun opintojen jälkeen hakea seksuaaliterapeutti, erityistaso NACS auktorisointia.

⁷ Koulutus on järjestetty täydennyskoulutuksena.

⁸ Maininta liittämistä osaksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

Taulukon 1 tiedot on kerätty Koulutusnetti-sivustolta ja ammattikorkeakoulujen Internet-sivuillaan ilmoittamien tietojen pohjalta. Taulukossa ei käytetä erikoistumisopintojen nimiä vaan yleisempiä alaan viittaavia käsitteitä. Eri ammattikorkeakoulujen järjestämistä erikoistumisopinnoista osa on yhdistetty yhteiseksi alaksi erikoistumisopintojen nimen perusteella.

Sosiaali- ja terveysalalla on lisäksi käynnistetty uudentyyppisiksi erikoistumiskoulutuksiksi (ks. taulukko 2) soveltuvia sairaanhoitajatutkinnon jälkeisiä lisäkoulutuksia. Näitä ovat hoitotason ensihoidon lisäkoulutus (A 340/2011) ja sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen edellyttämä koulutus (A 1089/2010). Lisäksi Toimiva terveyskeskus-ohjelman toimeenpanon yhteydessä julkaistiin asiakasvastaavan koulutuksen yhtenäiset perusteet (STM 2011).

Taulukko 2. Sairaanhoidajatutkinnon jälkeiset lisäkoulutukset.

Lisäkoulutusohjelma	Opintopisteet	Amk:t	Järjestämisvuodet	Hinta/Opiskelijamaksu
Hoitotason ensihoito	30	4	2012-2013	300 e – 3000 ³ e
Sairaanhoidajan lääkkeenmääräminen ^{1,2}	45	8	2011- 2014	250 e- 4900 ³ e
Asiakasvastaava-koulutus ^{4,2}	30	1	2013	2200 e

Lähde: <http://haku.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/supplySearchPage.do>

¹ Koulutus tuottaa sairaanhoidajan lääkkeenmäärämisessä tarvittavan osaamisen (A 1089/2010). Oikeutta lääkkeiden määrämiseen haetaan Valvirasta.

² Suoritettu koulutus voidaan hyväksi lukea osaksi ylempää ammattikorkeakoulututkintoa.

³ Koulutus on järjestetty täydennyskoulutuksena.

⁴ Koulutus perustuu STM:n Asiakasvastaava -työryhmän raporttiin (2011).

4.1.1 Hoitotason ensihoito

STM:n asetuksella (340/2011) säädetään ensihoitopalveluun osallistuvan henkilöstön tehtävien määrittelyn perusteista ja koulutusvaatimuksista. Nykyisin sairaanhoitopiirin kuntayhtymä päättää, mitä koulutusta edellytetään ensivastehenkilöstöltä sekä perustasoiselta ja hoitotasoiselta ensihoitohenkilöstöltä. Ensihoitopalveluissa ammattimaisesti työskentelevällä henkilöstöllä on vaihteleva koulutustausta, eivätkä kaikki ensihoitopalvelussa työskentelevät henkilöt ole täyttäneet asetuksessa säädettyjä kelpoisuusvaatimuksia. Asetuksen 8§:ssa säädettyjä pätevyysvaatimuksia sovelletaan siirtymäkauden jälkeen, viimeistään vuoden 2014 alusta, jonka jälkeen hoitotason sairaankuljetuksessa toimivalta sairaanhoitajalta edellytetään vähintään 30 opintopisteen hoitotason lisäkoulutus.

Hoitotason ensihoidon lisäkoulutus alkoi Suomessa vuonna 2012. Ensihoidon kansallinen yhteistyöverkosto on määrittellyt ensihoidon lisäkoulutuksen sisällön. Yhteistyöverkoston mukaan lisäkoulutuksen haasteena ovat nykyisin alueelliset erot täydennyskoulutuksen toteuttamisessa sekä laatukriteerien puuttuminen (Saikko 2013).

4.1.2 Sairaanhoidajan lääkkeenmäärämiskoulutus

Sairaanhoidajan lääkkeenmäärämiskoulutus alkoi Suomessa vuonna 2011. Sairaanhoidajan lääkkeenmäärämiskoulutuksen suomalainen korkeakouluverkosto on laatinut suosituksen opetussuunnitelmatyön lähtökohdista, koulutuksen järjestämisestä korkeakoulujen yhteistyönä, opiskelijavalinnasta, osaamistavoitteista, opintokokonaisuuksista, koulutuksen toteuttamisesta, erikoispätevyuden edellyttämän osaamisen varmentamisesta ja koulutuksen laadunvarmistuksesta. Yhteistyöverkosto laati yhtenäiset osaamiskuvaukset koulutuksen perustaksi. Rajatun lääkkeenmäärämisen koulutuksen tuottama osaaminen sijoittuu NQF tasolle 7. (Sairaanhoidajan lääkkeenmäärämiskoulutuksen suomalainen korkeakouluverkosto 2011.)

STM:n asettaman työryhmän tehtävänä on arvioida rajatun lääkkeenmäärämisen edellyttämän koulutuksen toteutumista, koulutuksen tuottamaa osaamista ja rajatun lääkkeenmäärämisen käytäntöjä sekä niiden seuranta. Työryhmä tekee myös ehdotukset koulutuksen, käytäntöjen ja seurannan kehittämiseksi. (STM 2013a.)

4.1.3 Asiakasvastaavakoulutus

Asiakasvastaavatoiminta pitkäaikaissairauksien terveyshyötymallissa on osa Toimiva terveyskeskus-ohjelman keskeisiä toimenpiteitä. Asiakasvastaavan osaamisvaatimukset ja koulutus määriteltiin STM:n työryhmässä (STM 2011). Koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut voivat laatia opetussuunnitelmat osaamiskuvausten pohjalta.

Työryhmä (STM 2011) määritteli yhteiset osaamisen varmistamismenettelyt ja asiakasvastaavan tehtävänkuvan. Täydennyskoulutus määriteltiin 30 op:n laajuiseksi ja sijoituttavaksi EQF-tasolle 6-7. Työryhmän mukaan koulutus voidaan toteuttaa tilaajan ja toteuttajan välisellä sopimuksella korkea-asteen oppisopimustyyppisenä täydennyskoulutuksena, erikoistumisopintoina tai muulla soveltuvalla tavalla. Aikaisemmin hankittua osaamista voidaan tunnistaa (AHOT) näytöillä. Asiakasvastaavakoulutus käynnistyi vuonna 2013.

4.2 HOITOTYÖN KLIINISEN ASIANTUNTIJUUDEN YLEMMÄT AMMATTIKORKEAKOULUOPINNOT

Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmina, joiden sisällöstä ja opetussuunnitelmasta ammattikorkeakoulut päättävät itsenäisesti. Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa järjestetään nykyisin viitenä terveystalalla suuntaavana suomenkielisenä koulutusohjelmana: (1) terveyden edistämisen koulutusohjelmana, (2) sosiaali- ja terveystalalan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelmana, (3) hyvinvointiteknologian koulutusohjelmana, (4) kuntoutuksen koulutusohjelmana ja (5) kliinisen asiantuntijan koulutusohjelmana. (OKM 2012.) Lisäksi järjestetään ruotsinkielisenä koulutusohjelmana kliinisen hoitotyön koulutusohjelma sekä englanninkielisenä Master´s Degree Programme in Emergency and Critical Care Nursing-koulutusohjelma. Taulukossa 3 kuvataan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa kliinisen asiantuntijan koulutusohjelmaa järjestävät ammattikorkeakoulut ja koulutuksen järjestämisvuodet.

Taulukko 3. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan kliinisen asiantuntijan koulutusohjelman järjestäjät.

Amk:t	Opintopisteet	Järjestämisvuodet	Tutkintonimike
Arcada ¹	90	2013-2014	Högre YH
JAMK	90	2013	Sairaanhoitaja (ylempi AMK), kättilö (ylempi AMK), terveydenhoitaja (ylempi AMK)
KAMK	90	2012, 2014	Ei mainintaa
Laurea	90	2010-2012	Sairaanhoitaja (ylempi AMK), Master of Health Care, fysioterapeutti (ylempi AMK), Master of Health Care, sosionomi (ylempi AMK), Master of Social Services, terveydenhoitaja (ylempi AMK), Master of Health Care
MAMK	90	2011	Sairaanhoitaja (ylempi AMK), terveydenhoitaja (ylempi AMK)
Metropolia	90	2013	Ei mainintaa
Metropolia ²	90	2013	An international joint degree and diploma supplement
Novia	90	2013	Sjukskötare (högre YH)
OAMK	90	2010	Bioanalytiikka (ylempi AMK), ensihoitaja (ylempi AMK), kättilö (ylempi AMK), röntgenhoitaja (ylempi AMK), suuhygienisti (ylempi AMK), terveydenhoitaja (ylempi AMK), sairaanhoitaja (ylempi AMK)
TAMK	90	2013	Ei mainintaa
Turun AMK	90	2013	Aikaisempi terveystalalan tutkintonimike + YAMK, esim. sairaanhoitaja (ylempi AMK). Kansainvälisessä käytössä tutkintonimike on Master of Health Care
DIAK ³	90	2013-2014	Sairaanhoitaja (ylempi AMK), sosionomi (ylempi AMK), terveydenhoitaja (ylempi AMK).

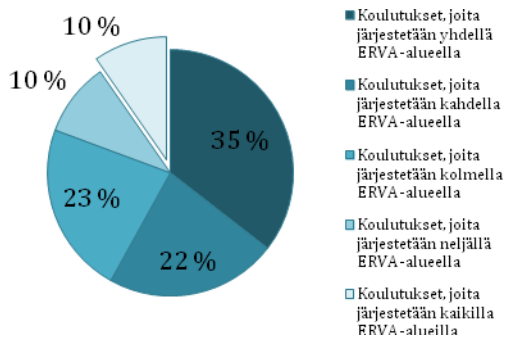
Lähde: <http://haku.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/supplySearchPage.do>

¹ Fokus på patientsäkerhet

² Degree Programme in Emergency and Critical Care Nursing

³ Mielenterveytyön YAMK

Kliinisen hoitotyön ammatillisten erikoistumisopinnot tarjonnassa on suuria alueellisia eroja erityisvastuualueitten (ERVA) välillä. Esimerkiksi vuosina 2007-2013 kaikista kliinisen hoitotyön ammatillisista erikoistumisopinnoista (taulukko 1, kuvio 2, liitetaulukko 1) vain 10 % järjestettiin alueellisesti kattavasti eli jokaisella erityisvastuualueella. Vastaavasti erikoistumisopinnoista kolmasosa oli tarjolla vain yhdellä erityisvastuualueella. Hoitotyön kliinisen asiantuntijuuden ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta oli jokaisella erityisvastuualueella.

Kuvio 2. Erikoistumiskoulutusten alueellinen jakautuminen erityisvastuualueittain.

4.3 KORKEAKOULUTETTUJEN OPPISOPIMUSTYYPPIINEN TÄYDENNYSKOULUTUS KLIINISESSÄ HOITOTYÖSSÄ

Oppisopimustyyppistä koulutusta laajennettiin opetusministeriön hankerahoituksella korkeakoulutettujen täydennyskoulutukseen. Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisessä täydennyskoulutuksessa keskeisessä asemassa ovat työpaikalla tapahtuva koulutus ja oppiminen. Opetusministeriön asettaman selvitystyöryhmän mukaan korkeakoulutetulla väestöllä on tarve saada koulutusta, joka tähtää laajojen korkeakoulutasoisten osaamiskokonaisuuksien saavuttamiseen joko oman osaamisen ylläpitämiseksi tai uudelleen suuntaamiseksi työurien aikana. Selvityksessä todetaan oppisopimuskoulutuksen osoittautuneen joustavaksi ja nopeasti työelämän tarpeisiin reagoivaksi koulutusmuodoksi. Koulutuksessa saavutettavan osaamisen tunnustaminen perustuu reaaliaikaiseen työtehtävissä hankittavaan osaamiseen ja sen tunnustamiseen. (Opetusministeriö 2008.)

Vuosina 2009 ja 2010 korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen piiriin hyväksyttiin kirurgisen erikoissairaanhoidon, diabeetikon hoitotyön ja kuntoutuksen sekä perioperatiivisen hoitotyön koulutuksia (Opetusministeriö 2010). Taulukossa 4 kuvataan vuosina 2009-2013 järjestetyt korkeakoulutettujen oppisopimustyyppiset täydennyskoulutukset. Tiedot on kerätty Koulutusnetti-sivustolta ja ammattikorkeakoulujen omilta sivuilta.

Taulukko 4. Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus¹ kliinisessä hoitotyössä.

Oppisopimustyyppisen täydennyskoulutuksen ala	Opin- to- pisteet	Amk:t	Järjestä- mis-vuodet	Opiskeli- jamaksu
Gerontologinen hoitotyö	30	TAMK	2013	Maksuton
Ikääntyvien mielenterveys- ja päihdetyön osaaja	30	DIAK, RAMK, Kemi- Tornion AMK	2013-2014	Maksuton
Kirurgisen hoitotyön kliininen kehittäjä/ Kirurgisen hoitotyön kehittäjä	30	Laurea	2013-2014	Maksuton
Kliinisesti erikoistunut osaaja –korkea-asteen oppisopimustyyppinen koulutus psykiatrisille sairaanhoitajille	30	Metropolia	2013	Maksuton
Kliinisesti erikoistunut osaaja – korkea-asteen oppisopimustyyppinen koulutus silmätautien hoitotyössä	30	Metropolia	2013	Maksuton
Käyttäjälähtöisen apuvälinepalvelun asiantuntija	30	Savonia	2013-2014	250 €
Muistihoitaja	30	Saimia	2013-2015	Maksuton
Ongelmapelaajien erityisohjaaja	30	DIAK	2013-2014	Maksuton
Perioperatiivisen hoitotyön osaaja	30	Metropolia	2009-2010, 2012	Maksuton
Päihde- ja mielenterveystyön	60	TAMK	2010, 2011	Maksuton
Seksuaalineuvonta ¹	30	TAMK	2010, 2013	Maksuton
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntija tietotekniikan kehittäjänä	30	TAMK	2013	Työnantajalta perittävä maksu on 500 € (luku-vuosimaksu).
Syöpähoidon kehittäjä	30	Laurea	2013-2014	Maksuton

Lähde: <http://haku.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/supplySearchPage.do>¹Koulutuksen jälkeen voi hakea seksuaalineuvojan auktorisointia Suomen Seksologiselta seuralta.

5 AIKAISEMPIEN TYÖRYHMIEN EHDOTUKSET HOITOTYÖN KLIINISEN ASiantuntijuuden LISÄKOULUTUKSEN KEHITTÄMISESTÄ

5.1 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN ERIKOISTUMISKOULUTUSTYÖRYHMÄN EHDOTUKSET

OKM:n työryhmä teki 2013 ehdotukset korkeakoulutettujen uusien erikoistumiskoulutusten luomisesta. Korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutukset ovat työelämässä jo toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, jotka ovat laajuudeltaan vähintään 30 opintopistettä. (OKM 2013b.)

Työryhmän mukaan erikoistumiskoulutukselle laadittaisiin yleiset tavoitteet, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tavoitteet määriteltäisiin osaamisperusteisesti. Lähtökohtana olisi jokin olemassa oleva tai muotoutumassa oleva asiantuntijuusalue. Erikoistumiskoulutuksista voitaisiin sopia korkeakoulujen kesken ja yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Sopimusmenettely mahdollistaisi monialaiset ja koulutussektoreiden yhteiset erikoistumiskoulutukset. Erikoistumiskoulutukset voisivat olla yhtenäisiä tai koostua moduuleista. Modulaarisuudella tuettaisiin erikoistumiskoulutuksen kytkemistä työhön. Erikoistumiskoulutuksista pidettäisiin rekisteriä, mikä mahdollistaa esimerkiksi tiedon saamisen olemassa olevista erikoistumiskoulutuksista. (OKM 2013b.)

Myös peruskoulutukseen sisältyvät suuntaavat opinnot esimerkiksi mielenterveys- ja päihdehoitotyössä, lasten ja nuorten hoitotyössä, gerontologisessa hoitotyössä, perioperatiivisessa hoitotyössä ja sisätautikirurgisessa hoitotyössä, voisivat toimia sairaanhoitajatutkinnon jälkeisinä, maksullisina lisäkoulutuskokonaisuuksina. Aiempi osaaminen suhteessa erikoistumiskoulutuksen tavoitteisiin tunnustettaisiin ja sen pohjalta laadittaisiin henkilökohtainen oppimissuunnitelma. (OKM 2013b.)

5.2 OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN KYTKÖS- HANKE

OKM:n KYTKÖS -hankkeessa kartoitettiin korkeakoulutettujen täydennyskoulutuksen ja osaamisen kehittämisen kansainvälisiä malleja ja tehtiin esitykset suomalaisten mallien hahmottelemiseksi. Hankkeen loppuraportissa todettiin, että korkeakoulutettujen jatkokoulutusta tulisi kehittää korkeakoulutetun työvoiman osaamisen tason ylläpitämiseksi, kehittämiseksi ja uusiin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Lisäksi esitettiin, että työelämän, yhteiskunnan ja yksilön kehitystarpeet tulisi pyrkiä huomioimaan paremmin ja tasapainoisemmin koulutustarjonnassa. Koulutuksen investointiluonnetta tulisi vahvistaa ja työntekijän omaa sekä työnantajan vastuuta koulutuksesta korostaa. (Lehtinen ym. 2012.)

Loppuraportissa esitettiin korkeakoulutettujen jatko- ja täydennyskoulutuksen neliportainen modulaarinen malli, jossa on joustavasti erilaisia ammatillisesti suuntautuneita korkeakoulutasoisia koulutusmuotoja ja tutkintoja. Mallissa lyhyemmät koulutukset muodostaisivat moduuleja, jotka voidaan liittää myöhempiin laajempiin kokonaisuuksiin tai huomioida AHOT-menettelyllä. (Lehtinen ym. 2012.)

5.3 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HOITOTYÖN KEHITTÄMISEN OHJAUSRYHMÄN EHDOTUKSET

STM:n työryhmä teki 2012 ehdotukset kansallisten laajojen kliinisten osaamiskokonaisuuksi- en⁴ luomiseksi ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman suorittaneille. Kliinisten osaamiskokonaisuuksien tulisi muodostaa erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden edellyttämien osaamisvaatimusten mukainen kattava kokonaisuus, jossa otettaisiin huomioon myös työelämän uudistuvat kliiniset tehtäväkuvat. (STM 2012a.)

Kliiniset osaamiskokonaisuudet olisivat laajuudeltaan pääsääntöisesti 30 opintopistettä, ja opinnoista osa suoritettaisiin harjoitteluna. Yhtenäisten osaamiskuvausten ja -tavoitteiden lisäksi koulutus- ja toimintayksiköiden tulisi yhteistyössä luoda osaamisen varmistamiskäytännöt ja niihin liittyvät kriteerit koulutuksen vertailtavuutta varten. Koulutus perustuisi opiskelijoiden henkilökohtaisiin opetussuunnitelmiin, ja aiemmin hankittu osaaminen luettaisiin hyväksi erikoistumiskoulutuksessa. (STM 2012a.)

Työryhmä ehdotti myös, että erikoistumisopinnoista osa voisi olla moniammatillisia ja jopa monialaisia. Osaamiskokonaisuuksien opintokokonaisuudet tulisi voida toteuttaa opiskelijan tarpeiden pohjalta ja alueelliset erityispiirteet huomioon ottaen. Kliinisiä osaamiskokonaisuuksia suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon lisäksi mahdollisuus opintojen hyväksi lukemiseen suoritettaessa hoitotyön kliinisen asiantuntijan ylempää ammattikorkeakoulututkintoa. (STM 2012a.)

5.4 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TYÖRYHMÄN EHDOTUKSET ERITYISPÄTEVYYSOHJELMIKSI

STM:n yhtenäisen päivystyshoidon -työryhmä teki vuonna 2010 ehdotuksen kahdesta valtakunnallisesti yhtenäisestä ja työelämälähtöisestä erityispätevyysohjelmasta sairaanhoitajakoulutuksen jälkeisenä lisäkoulutuksena. Ehdotetut ohjelmat olivat itsenäistä vastaanottoa pitävän sairaanhoitajan erityispätevyysohjelma ja päivystyspoliklinikan sairaanhoitajan erityispätevyysohjelma. (STM 2010.)

5.5 SAIRAANHOITAJAKOULUTUKSEN TULEVAISUUS -HANKE

Suomen sairaanhoitajaliiton ja Metropolia- ammattikorkeakoulun koordinoiman hankkeen tavoitteena on kehittää sairaanhoitajien osaamista vastakunnallisesti tasalaatuisiksi ja vertailtavaksi. Hankkeessa määritellään vähimmäisosaaminen sairaanhoitajan tutkinnolle 180 opintopisteen osalta Euroopan unionin ammattipätevyysdirektiivin mukaisesti. Koska Suomessa sairaanhoitajan opinnot säilyvät 210 opintopisteen laajuisina, voidaan 30 opintopistettä toteuttaa ammattikorkeakoulukohtaisina suuntaavina hoitotyön opintoina ja tulevaisuudessa myös valmistuneiden täydennyskoulutukseen. (Korhonen ym. 2013.)

⁴Aiemmin käytössä ollut käsite ”laaja osaamiskokonaisuus” vastaa uudempaa käsitettä ”erikoistumiskoulutus”.

6 KANSAINVÄLINEN NÄKÖKULMA KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISEEN

6.1 WHO:N AIKUISKOULUTUKSEN STRATEGIA: KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULUTUKSEN OPETUSSUUNNITELMAT

WHO laati vuonna 2003 osana aikuiskoulutuksen strategiaa kymmenen kliinisen hoitotyön lisäkooulutuksen opetussuunnitelmaa, joissa on kuvattu koulutusohjelmien tavoitteet, koulutuksen rakenne, pituus ja toteuttamistapa, sisäänpääsyvaatimukset, keskeiset oppimistulokset sekä opetussuunnitelman sisältö. Lisäksi opetussuunnitelmissa on kuvattu opettamis- ja oppimisstrategiat, valvonta, opiskelijoiden lukumäärä, opintopisteiden määrä sekä laadunvalvonta ja arviointi. Opetussuunnitelmat on jaettu laajuudeltaan vaihteleviin moduuleihin. Opetussuunnitelmat kuvataan taulukossa 5. (WHO 2000, WHO 2003a-i.)

Taulukko 5. WHO:n Euroopan alueen täydennyskoulutusstrategian mukaiset sairaanhoitajan ja kättilön opetussuunnitelmat.

Curriculum	Structure, length, mode of delivery	Curriculum content	Qualification
Anesthetic Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	6 modules/ 60 ECTS/each module 3-24 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Anaesthetic Nurse
Cancer Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	8 modules/ 60 ECTS each module 3-21 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Cancer Nurse
Critical Care Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	7 modules/ 60 ECTS each module 3-21 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Critical Care Nurse
Children´s Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	7 modules/ 60 ECTS each module 3-21 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Children´s Nurse
Dispensary Nursing in Primary health Care	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	8 modules/ 60 ECTS/ each module 3-15 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Dispensary Nurse in Primary Health Care
Family Health Nurse	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	7 modules/ duration of modules 2-10 weeks. No ECTS credits mentioned.	Specialist qualification + postgraduate academic award of Family Health Nurse
Gerontology Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	8 modules/ 60 ECTS/ each 3-12 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Gerontological Nurse
Mental Health Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	9 modules/ 60 ECTS/ each module 3-12 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Mental Health Nurse
Midwifery	Theory + Practice, 60 ECTS /academic year = 40 weeks/ 1200 hours	9 modules/ 150 ECTS total/ 15 credits each module	Title and qualification of Midwife
Occupational Health Nursing	40 weeks/ 1200 hours mode of delivery is full time.	7 modules/ 60 ECTS/ each module 3- 21 credits	Specialist qualification + postgraduate academic award of Occupational Health Nurse

Lähteet: WHO 2000, WHO 2003a-i.

6.2 SELVITYS KLIINISEN HOITOTYÖN LISÄKOULUTUKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ EU-MAISSA

6.2.1 Kyselyn tarkoitus ja tiedonkeruu

Osana kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen selvitystyötä kartoitettiin eräiden EU-maiden kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen järjestämistapoja kyselytutkimuksella. Tiedonkeruu toteutettiin Webropol-kyselynä.

Kyselylomake laadittiin STM:n toimesta. Kyselylomake sisälsi 18 kysymystä, joista enemmistö oli strukturoituja kysymyksiä. Lisäksi avoimilla kysymyksillä kerättiin täydentävää tietoa. Kyselylomakkeen pilotointiin osallistuivat Irlannin ja Espanjan terveysministeriöiden hoitotyön asiantuntijat.

Kyselylomake lähetettiin yhteensä 26⁵ EU-maahan. Vastauksia saatiin 12 maasta, jolloin vastausprosentiksi muodostui 46 %. Tiedonkeruu toteutettiin 15.5.- 31.5.2013. Kysymysten tulkinnallisia eroja pyrittiin vähentämään ilmoittamalla yhteystiedot, mahdollisten tarkentavien kysymysten selvittämiseksi. Yksi vastaajista hyödynsi tätä mahdollisuutta, minkä myötä virhetulkinta pystyttiin oikaisemaan.

6.2.2 Yhteenveto kyselyn tuloksista

Tulokset 12 maan vastauksista kuvataan taulukoissa 6 ja 7 (ks. tarkemmat tiedot liitetaulukoi-
sta 6-8). Erikoistumiskoulutusohjelmista 15 järjestettiin vähintään viidessä EU-maassa. Eri-
koistumiskoulutusohjelmien määrässä on maakohtaisesti vertailtaessa paljon vaihtelua maiden
välillä. Laajin koulutustarjonta oli Irlannissa ja Skotlannissa.

Taulukko 6. Kliinisen hoitotyön lisäkoulutukset, joita järjestettiin vähintään viidessä maassa
kyselyyn vastanneista 12 EU-maasta.

Lisäkoulutusala	Maiden lukumäärä
Anesthesiology	5
Cardiovascular care	5
Diabetes nursing	5
District nursing	5
Emergency care	6
Geriatrics	5
Intensive care	8
Medical- surgical	5
Mental health	8
Midwifery	5
Oncology	5
Operating room	7
Palliative care	5
Paediatrics	6
Public health	5

Lisäkoulutusten laajuus on pääsääntöisesti ilmoitettu ECTS opintopisteinä, Puolaa ja Es-
panjaa lukuun ottamatta. Koulutusten laajuus vaihtelee maittain ja koulutusohjelmittain 15-
120 opintopisteen välillä. Useimmiten lisäkoulutukset on järjestetty 60 opintopisteen laajuisi-
na.

Myös opintojen järjestämistavassa on paljon vaihtelua. Yliopisto-opetuksena kliinisen hoi-
totyön erikoistumiskoulutusta järjestetään Belgiassa, Kyproksessa, Virossa, Irlannissa, Italias-
sa, Skotlannissa ja Walesissa. Lisäkoulutuksista osa järjestetään osassa edellä mainituista

⁵Kysely lähetettiin 27 EU-maasta niihin maihin, joista oli käytettävissä keskushallinnon hoitotyön asiantuntijan yhteystiedot.

maista myös muilla tavoin (ks. tarkemmat tiedot liitetaulukosta 6). Espanjassa erikoistuminen on järjestetty terveyspalveluiden tarjoamina erikoistumisvakansseina. Tämä tarkoittaa, että erikoistumiskoulutus on järjestetty samalla tavoin kuin lääkäreiden erikoistumiskoulutus, eli koulutus tapahtuu työsuhteisena työssä oppimisena. Tšekissä, Puolassa ja Sloveniassa koulutusten järjestämistapaa ei kuvattu vastauksissa tarkemmin.

Koulutuksista saa maa- ja koulutusohjelmakohtaisesti vaihdellen uuden tutkintonimikkeen. Tšekeissä uutta tutkintonimikettä ei myönnetä. Italiassa maisterin tutkintonimike myönnetään jokaisessa lisäkoulutusohjelmassa. Muissa kyselyyn vastanneissa maissa tutkintonimikkeen myöntäminen vaihtelee ohjelmakohtaisesti.

Koulutuksen sisäänpääsykriteerit vaihtelevat koulutusohjelmittain ja maittain. Yleisimmät sisäänpääsykriteerit ovat sairaanhoitajaksi rekisteröityminen ja aikaisempi työkokemus. Vaadittu työkokemuksen määrä ja erikoistumisalan työkokemuksen määrä vaihtelevat 6-60 kuukauden välillä. Useimmiten vaadittu työkokemus on 12-24 kuukautta. Myös koulutuksen rekisteröintikäytännöt vaihtelevat suuresti maakohtaisesti ja maiden sisällä koulutusohjelmakohtaisesti. Esimerkiksi Belgiassa ne lisäkoulutukset, joista myönnetään uusi titteli, rekisteröidään. Irlannissa Nursing and Midwifery Board vastaa lisäkoulutuksen rekisteröinnistä lääkkeenmäärittämisen, kätilötyön, lastentautien hoitotyön ja kansanterveystyön lisäkoulutusten osalta. Italiassa, Tanskassa, Tšekissä ja Sloveniassa lisäkoulutuksia ei rekisteröidä.

Lisäkoulutuksen rahoituksessa nousee esiin kolme painotusta: valtion rahoittama lisäkoulutus, työnantajien rahoittama erikoistumiskoulutus ja näiden yhdistelmä. Belgiassa, Virossa ja Espanjassa erikoistumiskoulutukset ovat selkeimmin valtion rahoittamaa. Tšekissä, Kyproksessa, Puolassa, Skotlannissa, Sloveniassa ja Walesissa rahoittajataho vaihtelee koulutusohjelmien välillä. Tanskassa, Irlannissa ja Italiassa painottuu työnantajan vastuu rahoituksessa. Erikoistumiskoulutusten lainsäädäntökäytännöt ovat kirjavat, vaihdellen paljon maittain ja koulutusohjelmittain.

Taulukko 7. Kliinisen hoitotyön lisäkoulutukset, joita järjestettiin alle viidessä maassa kyselyyn vastanneista 12 EU-maasta.

Lisäkoulutusala	Maiden lukumäärä
Breast care	2
Cancer nursing	4
Endoscopy nursing	3
Family nursing	4
General practice	3
Gerontology	1
Health visitor	1
Heart failure	1
Infectious disease control	2
Intellectual disability nursing	1
Ionising radiation prescribing	1
Medication prescribing	3
Ophthalmology	2
Orthopaedics	3
Pain management	3
Radiology	3
Renal nursing	4
Respiratory nursing	3
Rheumatology nursing	3
Masters program for nurses	1
Internal medicine	1
Perfusiology	1
Long-term care	1
Clinical nursing	1

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOVALMISTELUA VARTEN

Ammattikorkeakoulujen säädös- ja rahoituspohjaa uudistettiin vuoden 2014 alusta. OKM:n työryhmä (OKM 2013b) teki korkeakoulutettujen erikoistumiskoulutusten kokonaisuudesta ja rahoituksesta ehdotukset. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden laillistettujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden kliiniseen hoitotyöhön suuntaavalle lisäkoulutukselle ei ole tällä hetkellä määritelty yhtenäistä viitekehystä, vaan kukin ammattikorkeakoulu määrittää ammatillisten erikoistumisopintojensa tarjonnan. Siinä on paljon alueellista vaihtelua. Koulutusten sisältöalueet vaihtelevat myös vuosittain.

Tässä selvityksessä tehdään ehdotus kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen yhtenäisestä viitekehyksestä. Viitekehys esitetään kuviossa 3. Viitekehys koostuisi kuudesta sairaanhoitajatutkintoon sisältyvästä suuntaavasta opintokokonaisuudesta ja 12 ammattikorkeakoulututkinnon jälkeisestä kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksesta. Lisäksi tehdään ehdotukset koulutusten järjestämisestä, ohjauksesta ja osaamisen varmistamisesta.

Ehdotuksen lähtökohtina ovat STM:n työryhmän ehdotukset terveystieteiden kliinisistä osaamiskokonaisuuksista (STM 2012a) ja OKM:n erikoistumiskoulutustyöryhmän (OKM 2013b) ehdotukset. Kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutusalojen määrittelyssä käytettiin hyväksi ammattikorkeakoulujen erikoistumisopintojen ja muun lisäkoulutuksen tarjonnan (taulukot 1 ja 2) ohella myös WHO:n (WHO 2000, WHO 2003a-i) täydennyskoulutuksen opetussuunnitelmia (taulukko 5), EU:n jäsenmaille tehdyn selvityksen tuloksia (taulukko 6, liitetaulukot 6-8) ja suomalaisen erikoislääkärikoulutuksen erikoisalvoja (liitetaulukko 9). Espanjassa käytössä oleva sairaanhoitajien uusi erikoistumisvakanssijärjestelmä tarjoaa kiinnostavan ratkaisuvaihtoehdon harkittavaksi myös Suomessa. Ehdotuksissa osaamisen varmistamiskeinoista hyödynnettiin kehittämistyötä, jota on tehnyt sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisen edellyttämää lisäkoulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen muodostama verkosto. Modulaarinen rakenne mahdollistaa AHOT- menettelyn.

Näiden ehdotusten on tarkoitus tuottaa tietoa ja ratkaisuvaihtoja Kaste-ohjelman (STM 2012b) mukaisten sosiaali- ja terveystieteiden perustutkintojen jälkeisten osaamiskokonaisuuksien luomiseen sekä näin parantaa korkeakoulutettujen yhdenvertaisia erikoistumiskoulutusmahdollisuuksia ja vahvistaa erikoistumiskoulutuksen työelämävastaavuutta.

Ehdotus 1: *Erikoistumiskoulutusten viitekehys*

Kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen viitekehys muodostuisi kuudesta sairaanhoitajatutkintoon sisältyvästä suuntaavasta opintokokonaisuudesta ja 12 kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksesta. Koulutusten laajuus olisi vähintään 30 opintopistettä.

Ehdotus 2: *Erikoistumiskoulutusalat*

Sairaanhoitajatutkintoon sisältyvät kuusi suuntaavaa opintokokonaisuutta tarjoaisivat mahdollisuuden teoreettisen osaamisen ja kliinisten valmiuksien syventämiseen, mikä mahdollistaisi työntekijän horisontaalisen liikkuvuuden erikoisalalta toiselle. Suuntaavat opintokokonaisuudet soveltuisivat kliinisesti erikoistuneen hoitajan tehtävien edellyttämäksi lisäkoulutukseksi.

Kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutus kattaisi 12 erikoistumiskoulutusalaan. Nämä koulutukset soveltuisivat kliinisen hoitotyön asiantuntijan tehtävien edellyttämäksi lisäkoulutukseksi.

Sairaanhoitajatutkintoon sisältyvistä suuntaavista opintokokonaisuuksista ja kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksista osa olisi moniammatillisia ja osa monialaisia. Esimerkki moniammatillisesta erikoistumiskoulutuksesta voisi olla infektioiden ehkäisy ja epidemioiden hallinta. Mielenterveys- ja päihde-työ voisi olla esimerkki monialaisesta erikoistumiskoulutuksesta.

Ehdotus 3: *Yhtenäiset osaamiskuvaukset*

Ammattikorkeakoulut laatisivat keskinäisessä yhteistyössä toimilupiensa ja työnjakonsa mukaisesti osaamiskuvaukset kullekin sairaanhoitajatutkintoon sisältyvälle suuntaavalle opintokokonaisuudelle ja kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutukselle. Ammattikorkeakoulut laatisivat opetussuunnitelmat yhteisesti sovittujen osaamiskuvausten pohjalta. Osaamiskuvausten ja opetussuunnitelmien laatimisessa tehtäisiin yhteistyötä myös uuden palvelurakenteen mukaisten sosiaali- ja terveydenhuollon erityisvastuualueiden kanssa.

Ehdotus 4: *Osaamisen varmistaminen*

Ammattikorkeakoulut määrittäisivät keskinäisessä yhteistyössä sairaanhoitajatutkintoon sisältyville suuntaaville opintokokonaisuuksille ja kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksille yhtenäiset osaamisen varmistamiskäytännöt, joita voisivat olla teoreettisten kokeiden ohella kliiniset kokeet ja loppukoe.

Ehdotus 5: *Koulutuksen pääsyvaatimukset*

Ammattikorkeakoulut määrittäisivät keskinäisessä yhteistyössä sairaanhoitajatutkintoon sisältyville suuntaaville opintokokonaisuuksille ja kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksille yhtenäiset pääsyvaatimukset, jotka liittyisivät aiempaan koulutukseen ja työkokemukseen. Pääsyvaatimuksissa tulisi ottaa huomioon myös aiemman opistoasteisen tutkinnon suorittaneiden mahdollisuus osallistua lisäkoulutukseen.

Ehdotus 6: *AHOT-menettely*

Aiemmin opittu tunnistettaisiin AHOT-menettelyllä. Yhtenäisiin osaamiskuvauksiin perustuvat opetussuunnitelmat antaisivat pohjan AHOT-menettelylle. Kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutus tulisi tunnistaa AHOT-menettelyllä myös ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittaessa.

Ehdotus 7: *Erikoistumisrakenteet*

Osana koulutus-EVO -selvitystä selvittäisiin STM:ssä tehtävien linjausten pohjalta mahdollisuudet laajentaa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suunnattua erityisvaltionosuutta kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksia suorittaviin opiskelijoihin. Tätä varten voitaisiin luoda uudenlaisia työssä oppimisen rakenteita sairaanhoitajille ja muille terveydenhuollon ammattihenkilöille.

löryhmille nykyisten sairaanhoitopiirien alueilla tai sosiaali- ja terveydenhuollon uuden palvelurakenteen mukaisilla sote-alueilla.

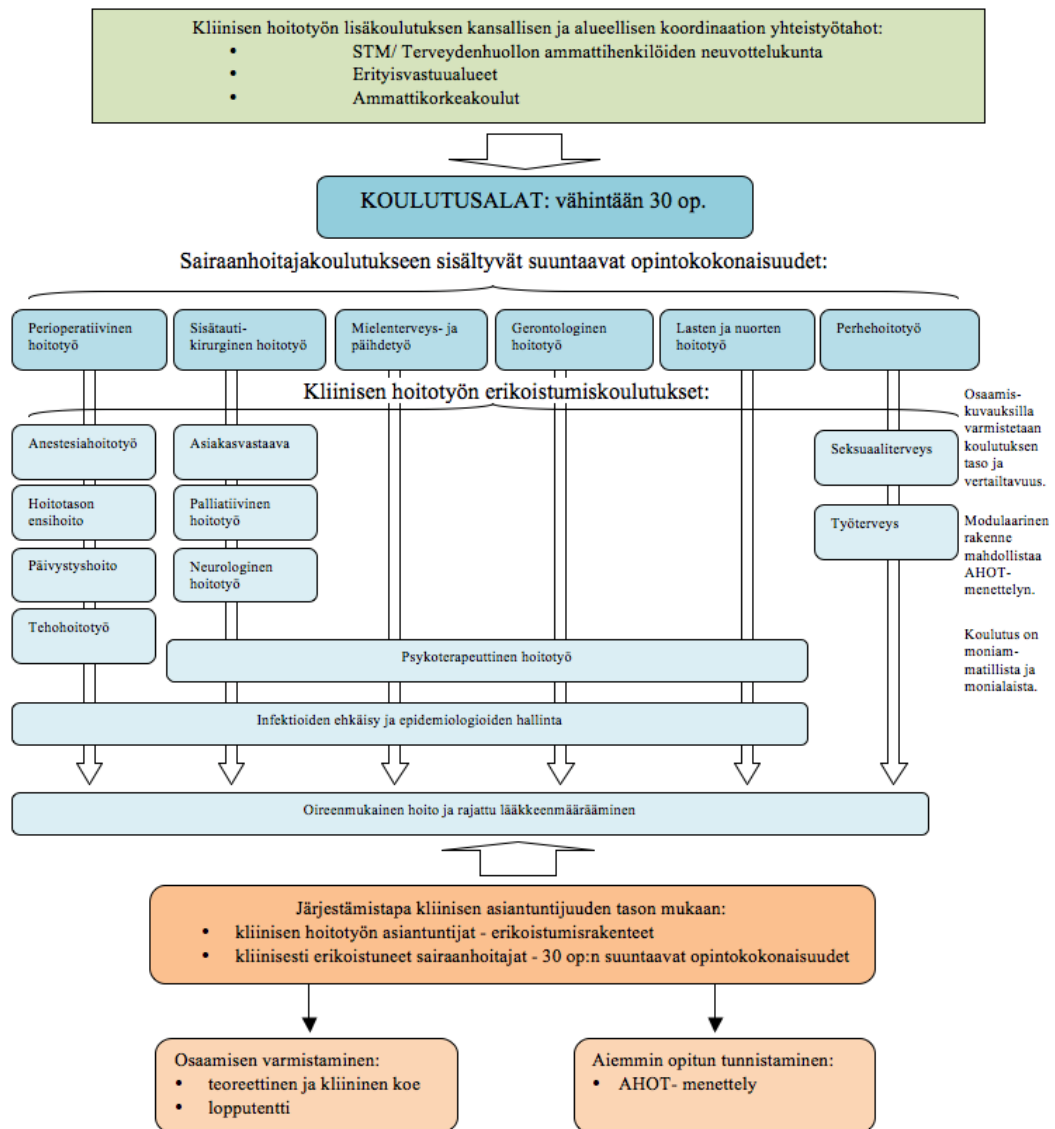
Ehdotus 8: Erikoistumiskoulutusten antaman erikoispätevyyden rekisteröinti

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) uudistamisen yhteydessä selvitettäisiin mahdollisuutta rekisteröidä kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutusten antamia erikoispätevyyksiä.

Ehdotus 9: Alueellinen ja kansallinen koordinaatio

Erityisvastuualueet osallistuisivat täydennyskoulutuksen alueelliseen koordinaatioon (L 1326/2010, ks. STM 2013b) liittyvän tehtävänsä mukaisesti yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutusten alojen määrittelyyn.

STM:ssä toimiva terveydenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta (L 559/1994) vastaisi kliinisen hoitotyön erikoistumiskoulutuksen kansallisesta koordinaatiosta antamalla suositukset STM:lle erikoistumisaloista erityisvastuualueiden ja ammattikorkeakoulujen kanssa tehtävän valmistelun pohjalta.

Kuvio 3. Kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen viitekehys.

LÄHTEET

- Alanen A. 1992. Suomen aikuiskasvatuksen organisaatiomuodot. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Opetusmonisteet B7. Jäljennepalvelu, Tampere.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston suositus eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen perustamisesta elinikäisen oppimisen edistämiseksi. 2008/C 111/01. Verkkojulkaisuna <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:111:0001:0007:FI:PDF>.
- Kunnallinen työmarkkinalaitos 2012. Kunnallinen sosiaali- ja terveydenhuollon täydennyskoulutus vuonna 2011. Muistio. Verkkojulkaisuna <http://www.kuntatyonantajat.fi/fi/ajankohtaista/tilastot/tiedustelut-ja-selvitykset/taydennyskoulutus/sosiaali--ja-terveydenhuollon-taydennyskoulutus-2011/Documents/sosiaali-%20ja%20terveydenhuollon%20taydennyskoulutus%202011.pdf>.
- Korhonen T., Merasto M. & Eriksson E. 2013. Sairaanhoidajakoulutuksen osaamisen tulevaisuus- hanke. PowerPoint-esitys 16.4.2013.
- Lehtinen E., Palonen T., Tynjälä P., Klemelä K., Merenluoto S., Pohjola K., Veermans K. 2012. Korkeakoulutettujen jatkokoulutuksen haasteet ja ehdotus järjestelmän kehittämiseksi – KYTKÖS-hanke. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:22. Verkkojulkaisuna <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm22.pdf?lang=fi>.
- OKM. 2011. Koulutus ja tutkimus vuosina 2011- 2016. Kehittämissuunnitelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1. Verkkojulkaisuna <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/okm01.pdf?lang=fi>.
- OKM. 2012. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavat koulutusohjelmat 2012. Verkkojulkaisuna http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/opiskelu_ ja_tutkinnot/Yhteenveto_ylempaan_AMK-tutkintoon_johtavista_koulutusohjelmista_2012.pdf.
- OKM. 2013a. Aikuisten opinnot ja korkeakoulututkinnot ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Verkkojulkaisuna http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ ja_vapaa_sivistystyoe/opiskelu_ ja_tutkinnot/korkeakoulututkinnot_ammattikorkeakouluissa_ ja_yliopistoissa/?lang=fi.
- OKM. 2013b. Asiantuntijuus edellä. Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:7. Verkkojulkaisuna <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2013/liitteet/tr07.pdf?lang=fi>.
- OKM. 2013 c. Korkeakoulutettujen oppisopimustyyppinen täydennyskoulutus. Verkkojulkaisuna http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/aikuiskoulutus_ ja_vapaa_sivistystyoe/opiskelu_ ja_tutkinnot/korkeakoulutettujen_oppisopimustyyppinen_taydennyskoulutus/index.html?lang=fi.
- OKM. 2013d. Koulutuksen rahoitus. Verkkojulkaisuna <http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/rahoitus/?lang=fi>.
- OKM. 2013e. Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulu-uudistukseen liittyvästä luonnoksesta hallituksen esitykseksi ammattikorkeakoululaiksi ja laiksi yliopistolain muuttamisesta. OKM/34/010/2013, 17.10.2013.

- Opetushallitus. 2013. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus. Yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2013. Oppaat ja käsikirjat 2013:2. Verkkojulkaisuna <http://www02.oph.fi/asiakkaat/rahoitus/rahjulk13/Rahoitusjulkaisu%202013.pdf>.
- Opetusministeriö. 2008. Korkeakoulujen aikuiskoulutuksen nykytila ja kehittämiskohteet. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2008:38. Verkkojulkaisuna <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/tr38.pdf?lang=fi>.
- Opetusministeriö. 2010. Hankerahoitus korkeakoulutettujen oppisopimustyyppisen täydennuskoulutuksen tarjontaan. OPM:n kirje, 19.2.2010.
- Saikko, S. 2013. Sähköpostitse saatu tiedonanto 27.5.2013.
- Sairaanhoitajan lääkkeenmääräämiskoulutuksen suomalainen korkeakouluverkosto. 2010. Sairaanhoitajan lääkkeenmäärääminen. Koulutuksen yhteiset perusteet 45 op. Suositus 2011. Verkkojulkaisuna <http://www.aikopa.fi/loader.aspx?id=12a38117-0707-4917-a6b5-70f67b5536e5>.
- STM. 2002. Valtioneuvoston periaatepäätös terveydenhuollon tulevaisuuden turvaamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2002:6. Verkkojulkaisuna http://pre20031103.stm.fi/suomi/pao/julkaisut/terveysvn/esite2002_6.pdf.
- STM. 2004. Terveydenhuollon täydennuskoulutussuositus. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004: 3. Verkkojulkaisuna <http://pre20090115.stm.fi/pr1076941420387/passthru.pdf>.
- STM. 2009. Johtamisella vaikuttavuutta ja vetovoimaa hoitotyöhön. Toimintaohjelma 2009-2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2009:18. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-10623.pdf.
- STM. 2010. Yhtenäiset päivystyshoidon perusteet. Työryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2010:4. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1082856&name=DLFE-11049.pdf.
- STM. 2011. Asiakasvastaava-koulutuksen yhtenäiset perusteet. Työryhmän raportti 28.2.2011. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=41254&name=DLFE-15515.pdf.
- STM. 2012a. Koulutuksella osaamista asiakaskeskeisiin ja moniammatillisiin palveluihin. Ehdotukset hoitotyön toimintaohjelman pohjalta. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2012:7. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library
- STM. 2012b. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma KASTE 2012-2015. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012:1. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-18303.pdf.
- [/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-18410.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-18410.pdf).
- STM. 2012c. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012- 2015. Toimeenpanosuunnitelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2012: 20. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5197397&name=DLFE-23137.pdf.
- STM. 2012d. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus kiireellisen hoidon perusteista ja päivystyksen erikoisalakohtaisista edellytyksistä. Annettu 29.8.2013. Verkkojulkaisuna http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6556944&name=DLFE-27321.pdf.
- STM. 2013a. Rajatun lääkkeenmääräämisen asiantuntijatyöryhmä. Asettamispäätös STM114:00/2012. http://www.hare.vn.fi/mHankePerusSelaus.asp?tVNo=1&h_id=19067.
- STM. 2013b. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain valmisteluryhmän loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:45. Verkkojulkaisuna

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=9642429&name=DLFE-28190.pdf.

Valtioneuvoston kanslia. 2011. Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma. Verkkojulkaisuna <http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi.pdf>.

WHO 2000. The family health nurse. Context, conceptual framework and curriculum. EUR/00/5019309/13.

WHO 2003a. WHO Europe Anaesthetic Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918a.

WHO 2003b. WHO Europe Cancer Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918b.

WHO 2003c. WHO Europe Children's Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918c.

WHO 2003d. WHO Europe Critical Care Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918d.

WHO 2003e. WHO Europe Dispensary Nursing in Primary Health Care Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918e.

WHO 2003f. WHO Europe Gerontological Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918f.

WHO 2003g. WHO Europe Mental Health Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918g.

WHO 2003h. WHO Europe Midwifery Curriculum for Qualified Nurses. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918i.

WHO 2003i. WHO Europe Occupational Health Nursing Curriculum. WHO European Strategy for Continuing Education for Nurses and Midwives. EUR/03/5043918h.

Asetukset

A 352/2003. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista.

A 1766/2009. Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta.

A 1089/2010. Valtioneuvoston asetus lääkkeen määräämisen edellyttämästä koulutuksesta.

A 340/2011. Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalveluista.

A 420/2012. Valtioneuvoston asetuserikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin tutkinnoista.

A 546/2013. Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

A 702/2013. Valtioneuvoston asetusammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta.

A 822/2013. Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.

A 947/2013. Valtioneuvoston asetusammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen voimaantulosäännöksen muuttamisesta.

Direktiivit

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/36/EY ammattipätevyyden tunnustamisesta.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY ja hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus).

Hallituksen esitys

HE 38/2012 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkintojen ja muun osaamisen viitekehuksesta.

Lait

L 559/1994. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.

L 1383/2001. Työterveyshuoltolaki.

L 351/2003. Ammattikorkeakoululaki.

L 1326/2010. Terveydenhuoltolaki.

L 980/2012. Laki ikääntyneen västön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista.

L 485/2013. Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta.

Liite 1. Liitetaulukot 1-9.

Liite 2. Webropol-kyselylomake.

LIITE 1.

Liitetaulukko 1. Sairaanhoidajien erikoistumisopinnot /kliininen hoitotyö.

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammatti-korkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Anestesiahoitotyö	30	OAMK	2009-2010	168 e	ei mainintaa	
Asiakasvastaava-koulutus	30	Metropolia	2013	2200 e	kyllä	Koulutus perustuu STM:n Asiakasvastaava-työryhmän raporttiin (2011).
Diabeteksen ehkäisy ja hoito	30	Metropolia OAMK TAMK Savonia	2012 2010, 2011 2011, 2013 2009	250 e 250 e 500 e 168 e	ei mainintaa	DEHKO- hankkeessa määritelty diabeteshoitotyössä vaadittava erikoisosaaminen
Endoskopiapotilaanhoitotyö	30	Savonia	2013-2014	1875 e	eimainintaa	Savonian koulutus täydennyskoulutusnimikkeellä, ei erikoistumisopinnoina.
Geriatrinenhoitotyö /Vanhustyö	30	Novia HAMK Karelia	2012 2011 2010	250 e 250 e 160 e	Eimainintaa	
Haavanhoito	30	Metropolia OAMK TAMK MAMK	2011 2010, 2011 2012 2010	250 e 250 e 250 e 168 e	ei mainintaa	OAMK: Koulutus vastaa laajuudeltaan haavahoitaja-nimikkeeseen edellyttämää lisäkoulutusta. Koulutus on akkreditoitu.
Hengityselinsairaanhoitotyö	30	OAMK	2009-2010	168 e	eimainintaa	
Hoitotason ensihoito	30	Arcada Novia OAMK Turun AMK	2012-2013	3000 e 250 e + 50 e 500 e 2900 e	ei mainintaa	
Hoitotyöpäivystyspoli klinikalla/Akuuttihoitotyö	30	Novia, OAMK SAMK Centria Karelia	2010, 2012, 2013 2009/ 2011 2009 2009 2010/2011	500 e 168 e/250 e 80 e / lukuk. ei mainintaa 160 e/250 e	eimainintaa	
Infektioidentorjunta/hygieniahoitaja	30	OAMK Arcada	2007-2008 2013-2014	ei mainintaa 250e + 50 materiaali	eimainintaa	
Kardiologinen hoitotyö/Sydänpotilaiden hoitotyö	30	LAMK OAMK TAMK	2013 2012 2011	250 e	ei mainintaa	
Kivunhoito	30	Metropolia LAMK	2012 2009	250 e 168 e	ei mainintaa	
Kivunhoito ja palliatiivinen hoito /Syöpään sairastuneen hoito	30	Novia OAMK TAMK Metropolia Karelia	2013 2012 2012 2012 2011	250 e	ei mainintaa	
Kriisityö	30	TAMK HAMK Laurea	2011,2012 2009 2009, 2011	250 e 100 e ei mainintaa	ei mainintaa	
Lasten ja nuorten hoitotyö	30	Novia	2011	ei mainintaa	ei mainintaa	
Lasten ja nuorten mielenterveystyö	30	OAMK Saimaanamk SAMK	2007-2008 2011,2014 2009	ei mainintaa 250 e, 2200 e 80 e/ lukukausi	ei mainintaa	

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voitaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Mielenterveystyö /Depressiohoitaja	30	Novia OAMK TAMK KAMK Laurea HAMK Karelia	2012 2011 2011/ 2013 2009 2009 2011 2010	250 e 250 e 250 e/500 e 168 e ei tietoa 250 e 250 e	ei mainintaa	
Nefrologinen hoitotyö	30	Metropolia OAMK TAMK	2012 2012-2013 2012	250 e 500 e 250 e	ei mainintaa ei mainintaa ei mainintaa	
Neurologia /neurohoitaja	ei mainintaa	Metropolia	2010	168 e	ei mainintaa	
Perioperatiivinen hoitotyö/teho- ja perioperatiivinen ht.	60 30 30 ei mainint. 30	TAMK VAMK RAMK HAMK Karelia LAMK SAMK VAMK	2012 2011, 2014 2009 2009 2009 2009 2009 2009	500 e 250 e ei mainintaa 100 e 160 e 168 e 80 e /lukuk. ei mainintaa	ei mainintaa	
Perhehoitotyö	30	Laurea Novia VAMK HAMK SAMK	2012-2013 2014 2009 2009	250 e 250 e + matriaali 250 e 100 e 80 e/ lukukausi	ei mainintaa	
Potilasohjaus	30	HAMK	2009	100 e		
Mielenterveys ja päihdetyö/ Ikääntyvän mielenterveys ja päihdetyö	30 30	OAMK Karelia JAMK	2009-2010 2011 2010	ei mainintaa 250 e 168 e	ei mainintaa	
Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot	30	Metropolia	2012	250 e	ei mainintaa	
Psykoterapeuttiset valmiudet	30	Metropolia OAMK Turun AMK Kemi-Tornion amk	2012 2010-2011 2013 2012-2013	250 e 250 e 1900 e 500 e	ei mainintaa	Koulutus täyttää edellytykset psykoterapiakoulutuksen hakukelpoisuuteen Valviran kriteerien mukaisesti.
Reumasairauksien hoitotyö	30	Arcada(täyd.koul.)	2013-2014	250 e + 50 e materiaali	ei mainintaa	
Sairaanhoitajan lääkkeenmääräämisen lisäkoulutus	45	JAMK, KAMK OAMK TAMK Saimaan amk Laurea (täyd.koul.) Novia Karelia	2011, 2013-2014 2011 2011 2011,2013 2013-2014 2011 2011 2011	250 e, 4900 e 500 e 500 e 4900 e, opiskelijan osuus 500 e 4900 e 4900 e ei mainintaa ei mainintaa	Hyväksytysti suoritettu koulutus voidaan osittain hyväksi lukea.	Koulutus tuottaa sairaanhoitajan lääkkeenmääräämisessä tarvittavan osaamisen (VN A 1089/2010). Oikeutta lääkkeiden määräämiseen haetaan Valvirasta.
Seksuaalineuvoja /Seksologia /Seksuaaliterveyden edistäminen	30	JAMK Metropolia OAMK TAMK VAMK Karelia	2013-2014 2012 2011 2013 2011/ 2013-2014 2011	3100 e 250 e 250 e 2500e (täyd.koul.) 250 e/ 1500 e 250 e	ei mainintaa	Koulutuksen jälkeen on mahdollista hakea seksuaalineuvojan auktorisointia Suomen Seksologinen Seura ry:ltä.
Seksuaaliterapeutti	30	JAMK	2013-2015	4200 e		Opiskelija voi hyväksytysti suoritettujen opintojen jälkeen hakea seksuaaliterapeutti, erityistaso NACS auktorisointia.
Sosiaali- ja terveysalan valmentavaa koulutus: Matkalla suomalaisen sosiaali- ja terveysalan työhön	30	TAMK	2011	250 e	ei mainintaa	

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammattikorkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Tekonivelleikatun hoitotyö	30	OAMK	2009	168 e	ei mainintaa	
Uroterapia	30	Savonia LAMK(täyd.ko ul.)	2009, 2013-2014 2013-2014	168e, 1945 e 1945 e	ei mainintaa	
Vanhushoitotyö /Äldreomsorg på distans	30	Novia OAMK	2013 2006-2007	250 e ei mainintaa	man kanfäspecially seringsstudie rtiilgodoräkn ade eimainintaa	
Vastaanottohoitotyö/ Perusterveydenhuollon avopalvelut/Asiantuntijahoitaja	30	TAMK Kemi-Tornion amk Arcada(täyd.ko ul.) Saimaan amk SeAMK	2011 2011 2013-2014 2009 2011	250 e 250 e 250 e + materiaali 50 e 168 e 250 e	eimainintaa	

Liitetaulukko 2. Terveydenhoitajan ammatilliset erikoistumisopinnot.

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammatti-korkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Työterveyden edistäminen	30	Metropolia Novia OAMK Savonia TAMK RAMK LAMK SAMK SeAMK Saimia HAMK DIAK	2011, 2012 2011, 2013-2014 2011 2009, 2013-2014 2011 2011 2009, 2011 2009 2011 2011 2010 2010	250 e 0 e 250 e 168 e, 1925 e 250 e 250 e 168 e 80 e/ lukuk. 250 e ei mainintaa ei mainintaa 168 e	ei mainintaa	
Integraatiohoitotyö	30	Novia	2012	50e /lukukausi	ei mainintaa	
Työnohjaajakoulutus	60	TAMK	2011	500 e	ei mainintaa	
Naisen ja perheen terveyden edistäminen	30	Kemi-Tornion amk	2009-2010	ei mainintaa	ei mainintaa	
Lastenneuvola,- koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto	30	Karelia amk HAMK	2009 2011	160 e ei mainintaa	ei mainintaa	
Kansanterveysyö	ei mainintaa	KAMK	2010	168 e		

Liitetaulukko 3. Fysioterapeutin ammatilliset erikoisopinnot.

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammatti-korkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Selkäneuvonta fysioterapeutin työssä	30	Metropolia	2012	250 e	ei mainintaa	
Psykomotoriikka toimintakyvyn tukena	30	Metropolia	2013	ei mainintaa	ei mainintaa	
Tekonivelleikatun asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen erikoistumisopinnot	30	OAMK	2008-2009	ei mainintaa	ei mainintaa	
Neurologinen fysioterapia	30	TAMK	2011	250 e	ei mainintaa	
Psykofyysinen fysioterapia	30	TAMK	2010,2012	250 e	ei mainintaa	
Sensorisen integraation teoria ja terapia	30	Turun amk	2012-2013	500 e	ei mainintaa	
Asiantuntijafysioterapeutti	30	Saimia	2010	250 e	ei mainintaa	

Liitetaulukko 4. Röntgenhoitajan ammatilliset erikoistumisopinnot.

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammatti-korkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämisvuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Klininen ultraäänihoitaja: raskausseulonta	30	Metropolia	2009/ 2012	168e/250 e	ei mainintaa	
Röntgenhoitaja säteilyaltistuksen optimoijana	30	OAMK	2013-2014	500 e	ei mainintaa	
Sonografia	30	OAMK	2012-2013	500 e	ei mainintaa	

Liitetaulukko 5. Bioanalyytikon ammatilliset erikoistumisopinnot.

Ala	Opintopisteet	Koulutusta järjestävät ammatti-korkeakoulut/ lukumäärä	Koulutuksen järjestämivuodet	Hinta/ Opiskelijamaksu	Voidaanko koulutus liittää osaksi YAMK-tutkintoa?	Huomioita
Kliininen mikrobiologia	30	Metropolia	2012	250 e	ei mainintaa	
Laatua näytteenottoimintaan	30	OAMK	2013-2014	250 e		
Preanalytiikka	30	OAMK	2009	168 e	ei mainintaa	
Solu- ja molekyylibiologia	30	TAMK	2009	168 e	ei mainintaa	
Vierianalytiikka	30	Karelia OAMK TAMK Metropolia	2010 2010/ 2012	250 e 168 e/ 250 e	ei mainintaa	

Liitetaulukko 6. EU-maiden klinisen hoitotyön lisäkoulutus -kyselyn tulokset maakohtaisina taulukoina.

Country	Belgium
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Anesthesiology / 60 ECTS credits Cancernursing / 60 ECTS credits Community health nursing / 60 ECTS credits Diabetes nursing / 15 ECTS credits Emergency care+ Intensive care / 30 ECTS credits Endoscopy nursing /no ECTS credits General practice /120 ECTS credits Geriatrics& Gerontology / 15 or 60 ECTS credits Mental Health /15 or 60 ECTS credits Midwifery / 120 ECTS credits Oncology / 60 ECTS credits Operating room / 60 ECTS credits Palliative care /15 ECTS credits Paediatrics+neonatology /60 ECTS credits Pain management /15 ECTS credits Radiology+ RXtherapy /60 ECTS credits
Qualification/ new title	New title in Cancer nursing, Diabetes nursing, Geriatrics, Midwifery, Oncology, Paediatrics, Emergency-intensive. 2 new title/ year are created, in few years all the domains will give right to new title.
Programmes	General practice and Public health programs are university postgraduate programs. Diabetes nursing, Endoscopy nursing, Palliative care and Pain management programs are other options. Rest of the programs are specific schools for nurses, linked with universities but not really university teaching (not all courses are given by PhD professors).
Entry requirements	*In Anesthesiology, Cancer nursing, General Practice, Midwifery, Oncology, Operating room, Paediatrics, Public health and Emergency-intensive: Registration as a Nurse + BSN. In Diabetes nursing, Endoscopy nursing, mental health, palliative care and Pain management: Registration as a nurse. In Geriatrics: Registration as a nurse or registration as a Nurse + BSN.
Registration authority	Registration required in Cancer nursing, Diabetes nursing, Geriatrics, Midwifery, Oncology, Paediatrics, Emergency-intensive.
Financier	Education in Belgium is nearly free of charge. 600 € year at higher level.
Legislation	In Anesthesiology, Cancer nursing, Diabetes nursing, Geriatrics, Mental health, Midwifery, Oncology and Paediatrics scope of practice, subjects, entry requirements, length of the postgraduate education and continued education (needed to keep the new title) are regulated by decree. In Emergency-intensive scope of practice, subjects, entry requirements, length of the postgraduate education and continued education (needed to keep the new title) are regulated by act and decree.
Additional information	*2 levels of education to become a RN. A "brevet" and a Bachelor Science Nursing. 15 ECTS options are available to all RN, 60 ECTS options are only open to BSN.

Country	Cyprus
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Cardiovascular care /120 ECTS credits District nursing (=Community nursing + Family nursing) /120 ECTS credits Intensive care /120 ECTS credits Mental health /120 ECTS credits Midwifery /not evaluated Operating room /not evaluated
Qualification/ new title	Cardiovascular care and District nursing are provided a new Master title. Intensive care and Mental health: new master title or no new title, only a certificate. Midwifery and Operating room: no new title, only a certificate or equivalent.
Programmes	Cardiovascular care and District nursing are university postgraduate programs Intensive care is university postgraduate program and residency program offered by health services Midwifery is offered in collaboration with a university and health services Mental health is offered in collaboration with a university and health services when is needed.
Entry requirements	Cardiovascular care, operating room and District nursing: - 6 months of clinical experience in the specialist domain, - certificate of undergraduate nursing education and - registration as a nurse. Intensive care: - 12 months of clinical experience in the specialist domain, - certificate of undergraduate nursing education and - registration as a nurse. Mental health: - 6 months of general clinical experience, - certificate of undergraduate nursing education and - registration as a nurse. Midwifery: - 24 months of general clinical experience, - certificate of undergraduate nursing education and - registration as a nurse.
Registration authority	In mental health and Midwifery registration is required.
Financier	Midwifery and operating room are financed by government. Cardiovascular care and District nursing are financed by employee. Intensive care and Mental health are financed by government and employee.
Legislation	In Mental health: Scope of practice is regulated by act. In Midwifery: Scope of practice, entry requirements, description of the minimum competence requirements from regulatory body and education standards or requirements are regulated by act.
Additional information	

Country	CzechRepublic
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	District nursing/ 120 ECTS credits Intensive care/ 195 ECTS credits Medical- surgical/ 180 ECTS credits Operating room/ 195 ECTS credits Paediatrics/179 ECTS credits Nursing Care in Internal Medicine (consists of: care in internal medicine, geriatrics, oncology and palliative care)/ 180 ECTS credits Nursing care in pediatrics/ 175 ECTS credits Nursing Care in Psychiatry/ 180 ECTS credits Perfusiology/ 140 ECTS credits
Qualification/ new title	No new title is awarded only a certificate or equivalent.
Programmes	Programs are not university or residency programs but other option (?)
Entryrequirements	District nursing: - 24 months of clinical experience in the specialist domain, - Certificate of undergraduate nursing education. Intensive care, Medical- surgical, Operating room, Paediatrics, Nursing care in Internal Medicine and Nursing care in Psychiatry: - 12 months of clinical experience in the specialist domain, - Certificate of undergraduate nursing education. Nursing care in paediatrics: - 12 months of clinical experience in the specialist domain, - Certificate of undergraduate nursing education -Registration as a nurse and - Specialization in paediatrics. Perfusiology: - 12 months of general clinical experience and - certificate of undergraduate nursing education
Registration authority	Authority responsible for registration is Ministry of Health, but no registration is required.
Financier	Government is financing the education of a few students at the request via grants. Other financiers are employers and employees.
Legislation	All of the domains: - Description of the minimum competence requirements from regulatory body is regulated by act. - Subjects are regulated by decree and decree on Activities of health and other professionals. - Scope of practice, - Subjects, - Entry requirements, - Length of the postgraduate education, - Description of the minimum competence requirements from regulatory body and - Education standards or requirements are regulated also by other regulation.
Additionalinformation	

Country	Denmark
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Anesthesiology / 60 ECTS credits Cancer nursing / 60 ECTS credits Intensive care / 60 ECTS credits Mental Health / 60 ECTS credits Health visitor (Sundhedsplejerske, nurse taking care of children/ families) / 90 ECTS credits Infection control nurse / not ECTS credits, 30 weeks.
Qualification/ new title	In Anesthesiology, Cancer nursing, Intensive care, Mental Health, Health visitor and Infection control nurse new title is awarded.
Programmes	Anesthesiology, Cancer nursing, Intensive care, Mental Health, Health visitor and Infection control nurse programs are registered as specialization for nurses and Danish Health and Medicines Authority are responsible for the programs*. There are also many different continuing education programs for nurses which regions/ municipalities in Denmark are responsible for.
Entry requirements	In Anesthesiology and Intensive care: - 24 months of general clinical experience, - 6 months of clinical experience in the specialist domain, - registration as a nurse and - agreement of employment for 18 months. In Cancer nursing: - 24 months of clinical experience in certain specialist domain, - registration as a nurse. Mental Health: - 24 months of clinical experience in psychiatric nursing areas, - registration as a nurse and - agreement of employment for 18 months. Health visitor: - 24 months of general clinical experience in certain areas, - registration as a nurse - agreement of employment for 6 months. Infection control nurse: - 24 months of general clinical experience, - registration as a nurse, - minimum of 12 months of postgraduate education and experience in management.
Registration authority	There are no further registrations/ authorization after the postgraduate education. Nurses are registered with their specialization in the Danish Health and Medicines Authority's public authorization register.
Financier	Anesthesiology, Cancer nursing, Intensive care, Mental Health, Health visitor and Infection control nurse programs are financed by employer.
Legislation	In Anesthesiology, Cancer nursing, Intensive care, Mental Health, Health visitor and Infection control nurse scope of practice, subjects, entry requirements, length of the postgraduate education, description of the minimum competence requirements from regulatory body and education standards or requirements are regulated by other regulation.
Additional information	* The education is both theoretical and clinical. The education is taken during employment and the clinical part can take place at the place of employment.

Country	Estonia
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Family nursing/ 60 ECTS credits Combination of intensive care, emergency nursing and anesthesiology)/60 ECTS credits Mental health/60 ECTS credits Clinical nursing (covers different specialities, i.e every year one domain - there was a possibility specialize in geriatrics, paediatrics, diabetes nursing.)/ 60 ECTS credits
Qualification/ new title	Specialist Nursing Education Curriculum Title is added only in cases when student is completing the postgraduate education of University postgraduate programme.
Programmes	Programs are University postgraduate programs. Emergency care university postgraduate program and residency program offered by health services.
Entry requirements	- 12 months of General Clinical Experience - Certificate of undergraduate nursing education and - Registration as a nurse. Emergency care residency programme offered by health services: - general clinical experience (18 months) + clinical experience in the specialist domain, -certificate of undergraduate nursing education, -registration as a nurse.
Registration authority	Registration is required in Emergency care and Intensive care.
Financier	Government. In Emergency care residency programme offered by health services financier is employee.
Legislation	- Scope of practice, - Subjects, - Entry requirements, - Length of the postgraduate education, - Description of the minimum competence requirements from regulatory body and - Education standards or requirements and - other relevant areas are regulated by other regulation (not act or decree) In Emergency care: - Entry requirements and - Length of the postgraduate education is regulated by decree.
Additional information	

Country	Ireland
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Breast care / 60 ECTS credits Cancer nursing / 60 ECTS credits Cardiovascular care / 60 ECTS credits Colorectal nursing / 60 ECTS credits Diabetes nursing /60 ECTS credits Emergency care /60 ECTS credits Endoscopy nursing /60 ECTS credits General practice / 60 ECTS credits Gerontology / 60 ECTS credits Heart failure / 60 ECTS credits Intensive care /60 ECTS credits Ionising radiation/prescribing /- ECTS credits Medical- surgical /60 ECTS credits Medication prescribing /- ECTS credits Midwifery / 120 ECTS credits Occupational health / 60 ECTS credits Oncology / 60 ECTS credits Operating room / 60 ECTS credits Ophthalmology / ECTS credits Orthopaedics / 60 ECTS credits Palliative care / 60 ECTS credits Paediatrics / 120 ECTS credits Pain management / 60 ECTS credits Public health / 120 ECTS credits Radiology / 60 ECTS credits Renal nursing / 60 ECTS credits Respiratory nursing / 60 ECTS credits Rheumatology nursing /- ECTS credits
Qualification/ new title	Different qualifications can be awarded for most of programmes with differing ECTS: A certificate: generally 30 ECTS, a Graduate Diploma generally 60 ECTS, a masters 120 ECTS
Programmes	All programmes are university postgraduate programmes.
Entry requirements	- General clinical experience - Clinical experience in the specialist domain - Certificate of undergraduate nursing education - Registration as a nurse
Registration authority	Registration by Nursing and Midwifery Board is required in Medication prescribing, Midwifery, Paediatrics and Public health.
Financier	A combination of funding depending on local employer.
Legislation	The Nurses and Midwives Act (2011) provides for Nursing and Midwifery Board who has the statutory responsibility to set the standards of nursing and midwifery undergraduate and postgraduate education.
Additional information	

Country	Italy
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Anesthesiology/ 60 ECTS credits Cardiovascular care/ 60 ECTS credits Diabetes nursing/ 60 ECTS credits District nursing/ 60 ECTS credits Emergency care/ 60 ECTS credits Geriatrics/ 60 ECTS credits Intensive care/ 60 ECTS credits Mental health/ 60 ECTS credits Oncology/ 60 ECTS credits Operating room/ 60 ECTS credits Orthopaedics/ 60 ECTS credits Palliative care/ 60 ECTS credits Paediatrics/ 60 ECTS credits Public health/ 60 ECTS credits Renal nursing/ 60 ECTS credits
Qualification/ new title	Masters title is awarded
Programmes	All postgraduate programs are University postgraduate programs.
Entry requirements	Registration as a nurse.
Registration authority	No registration after postgraduate education is required.
Financier	Employer is the financier.
Legislation	University regulations describe subjects, entry requirements, length of the education, etc.
Additional information	

Country	Poland
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Anesthesiology/ no ECTS credits* Cardiovascular care/ no ECTS credits Diabetes nursing/ no ECTS credits Emergency care/ no ECTS credits Family nursing/ no ECTS credits Geriatrics/ no ECTS credits Intensive care/ no ECTS credits Medical- surgical/ no ECTS credits Mental health/ no ECTS credits Occupational health/ no ECTS credits Oncology/ no ECTS credits Operating room/ no ECTS credits Palliative care/ no ECTS credits Paediatrics/ no ECTS credits Renal nursing/ no ECTS credits Respiratory nursing/ no ECTS credits Rheumatology nursing/ no ECTS credits Long-term care/ no ECTS credits Organization and management/ no ECTS credits Neonatology/ no ECTS credits Epidemiology/ no ECTS credits Health promotion / no ECTS credits Health education/ no ECTS credits Practically duration of postgraduate education is 18-24 months.
Qualification/ new title	After postgraduate education nurses obtain the title of specialist (diploma). Postgraduate education is not related to previously gained the professional title (BA, MA)
Programmes	Programs are not university or residency programs but other option (?)
Entry requirements	Postgraduate training is designed for nurses with at least 2 years working experience. Start of specialization is possible for nurses who have two years work experience (within the last 5 years).
Registration authority	Registration is required.
Financier	Government, employers, employees and Chamber of Nurses and Midwives and EU measures.
Legislation	<ul style="list-style-type: none"> - Scope of practice, - Subjects, - Length of the postgraduate education and - Description of the minimum competence requirements from regulatory body are regulated by act, decree and by other regulation.
Additional information	Currently in Poland shall not apply ECTS credits. We are planning to do it in future.

Country	Scotland
Domains of specialization/ amount of ECTS credits	Breast care/ Cancer nursing/ Cardiovascular care/ Colorectal nursing/ Diabetes nursing/ District nursing/ Emergency care/ Endoscopy nursing/ Family nursing/ Geriatrics/ Intellectual disability nursing/ Intensive care/ Medical-surgical/ Medication prescribing/ Mental health/ Midwifery/ Occupational health/ Oncology/ Operating room/ Ophthalmology/ Orthopaedics/ Palliative care/ Paediatrics/ Pain management/ Public health/ Renal nursing/ Respiratory nursing/ Rheumatology nursing/ Opportunities for specialist post-registration development are available within Scotland across a very wide range of areas. This development may take the form of specific skills development to support practice in a particular setting or the attainment of formal academic qualifications linked to Senior-level or advanced-level practice in specialist or general domains e.g. Paediatrics or Paediatric intensive Care; Mental Health or Addictions.*
Qualification/ new title	Practitioner = Degree level Senior Practitioner = Hons Degree level Advanced Practitioner = Masters Degree level
Programmes	Almost all post-registration educational development will be supported by a structured programme within the University to which academic credit will be applied. However, given the 'practice focus' of post-registration development, most are linked to some practice-based assessment. Further, there are a number of examples of 'practice-led' programmes where much of the learning, teaching and assessment takes place within and is led by Practice staff.
Entry requirements	This depends upon the role development level to which the practitioner is aspiring, but will normally be experience equivalent to the academic level below that sought.
Registration authority	There are no Registration requirements for levels of practice beyond initial registration. There are some specific qualifications which are 'recorded' by the regulator e.g. Non-Medical Prescribing, Public Health Nursing. Midwifery is a direct entry profession and is not a post-registration qualification from Nursing although it is possible to convert from Nursing to Midwifery and to hold both Registrations simultaneously.
Financier	There is a mixed economy of funding for N&M post-registration development in Scotland. There has recently been a greater amount of centrally commissioned educational provision made available for Practitioners in priority service areas (Community, Care of Older People/Dementia etc), but much is funded by individual NHS Health Boards to support practitioner development and workforce re-alignment. Finally, individual practitioners continue to self fund their development in order to support career development and or change.
Legislation	As identified, Initial registration as a nurse and/or Midwife is governed by Act and overseen by the NMC as the UK regulatory Body. Public Health Nursing also leads to a third part of the register, but is dependant upon having initial registration as a nurse or midwife, so is actually a post-registration qualification. Non-Medical prescribing is structured to meet specific legal requirements. Some post-registration development where practitioners map their practice against other professions (e.g. Endoscopy) will have programmes, which have endorsement/accreditation from the relevant Royal College.
Additional information	*At any point in time, and linked to demand from service, credit bearing educational provision to support career development will be available at a range of level across the specialisms. This will be at Degree (SCQF 9) or Hons Degree Level (SCQF 10) for Practitioner or Senior Practitioner development and at Masters (SCQF 11) for Advanced Practitioner roles.

Country	Slovenia
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	In the higher education program - the first step Bologna various educational programs for the health professions: Registered nurse (Directive 2005/36 EC) / 180 ECTS credits Midwifery/ 180 ECTS credits Physiotherapy/ 180 ECTS credits Occupational therapy/ 180 Radiologic engineering/ 180 ECTS credits Sanitary engineering/ 240 ECTS credits Dietitian/ 180 ECTS credits Orthotics and prosthetics/180 Laboratory dental protetics/180 ECTS credits Public Health/ 180 ECTS credits Programs for postgraduate education: Master's program for nurses/120 ECTS credits Master's program radiologic engineering/ 120 ECTS credits Master's program sanitary engineering/ 60 ECTS credits Master's program Public Health/ 120 ECTS credits
Qualification/ new title	Academic title for all courses in the second level is: - master's nurses - master's radiologic engineering - master's sanitary engineering - master's public health
Programmes	Requirements for enrollment in all programs have completed the first Bologna level.
Entry requirements	Entry requirements for postgraduate training is completed the first level Bologna or university program in the appropriate direction.
Registration authority	After postgraduate education of the second level registration is not required, nurses after the first level need to register registration and license.
Financier	For all the programs in which students are enrolled in the regular programs the studies is governmental-funded. Full-time employment students pay by themselves, or the studies can be paid by the employer.
Legislation	The Higher Education Act defines the entry requirements and length of study, the adequacy of the content and other conditions shall be verified by the National Agency for Quality Assurance in Higher Education.
Additional information	

Country	Spain
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	Family nursing (incl. Family + community nursing) / no ECTS credits Geriatric nursing / no ECTS credits Medical- surgical I/ no ECTS credits Mental Health / no ECTS credits Obstetric- Gynecology Nursing Midwife / no ECTS credits Occupational health / no ECTS credits Paediatrics / no ECTS credits
Qualification/ new title	Family nursing (incl. Family + community nursing)/Nurse Specialist in family and community nursing Geriatric nursing/Nurse specialist in geriatric nursing Medical- surgical/Nurse specialist in medical-surgical nursing care Mental Health/Nurse specialist in mental health nursing Obstetric- Gynecology Nursing Midwife/Nurse specialist in Obstetric-Gynecology Nursing (Midwife) Occupational health/Nurse specialist in occupational health nursing Paediatrics/Nurse specialist in pediatric nursing
Programmes	Residency programme offered by Health services of the National Health System, coordinated at national level by the Ministry of Health. The postgraduate education in clinical nursing, may be offer through professional way (as nursing specialization), academic way (as academic master degree) and as continuum education for both general care nurse and nurse specialist. Currently, multiple universities offer master programmes for nurses that may be partially clinical, although many masters are focused on nursing services management and nursing research, and the offer of certified Continuum Education (CE) is quite wide and may be cover many nursing areas.
Entry requirements	- Certificate of undergraduate nursing education - Registration as a nurse - National exam based on the knowledge and skills of the general care nursing. To obtain a residence position for a specialist nursing domain in the health service what matters for participants is to pass the national exam as better as possible in order to get a number which allows obtaining one of the offered positions and selecting the wanted specialization and setting.
Registration authority	In order to practice as a nurse specialist a title is required. It works as the license to work. The register of these titles is competence of the Ministry of Education. What we still don't have is a professional division of registration in terms of practice performance.
Financier	Education through residence system takes place in the national health system which is public and financed by governmental budget. The resident has a labor contract with the health service institutions for the length period of education.
Legislation	The legislation frame of postgraduate education in clinical nursing is composed by several legal rules mostly from the Ministry of Health and Ministry of Education: 1. Acts. 2. Decrees 3. Ministerial Orders and cover issues: - Scope of practice, - Subjects, - Entry requirements, - Length of the postgraduate education, - Description of the minimum competence requirements from regulatory body - Education standards or requirements.
Additional information	The areas of emergency care, intensive care and oncology have been proposed as clinical areas for Medical- surgical care Nursing training, which is under development. System of residence is used instead of the traditional academic approach. The title named "Nurse Specialist" can be used only by nurses specialized in one of the 7 mentioned domains because entails professional effects, while other titles of postgraduate education as master degree don't have this reservation

Country	Wales
Domains of specialisation/ amount of ECTS credits	District nursing/ 60 ECTS credits post grad., 90 ECTS credits if masters General practice/ 60 ECTS credits post grad., 90 ECTS credits if masters Medication prescribing/ 30 ECTS credits Midwifery/ / 60 ECTS credits post grad., 90 ECTS credits if masters Public health/ 60 ECTS credits post grad., 90 ECTS credits if masters These areas are postgraduate education that is centrally funded by the Welsh Government. Other postgraduate education in a number of these areas is available but NOT centrally funded, i:e the employer or the registrant pays for the course
Qualification/ new title	In district nursing: Title District Nurse In General practice: Title Practice Nurse In Medication prescribing: No new title only a certificate or equivalent In Midwifery: Title Midwife In Public health: Title Health visitor or School Nurses
Programmes	District nursing, General practice, Medication prescribing, Midwifery and Public health: University postgraduate programs (centrally funded). Other postgraduate study is available.
Entry requirements	District nursing, General practice and Public health: - general clinical experience, length varies from university to university - certificate of undergraduate nursing education Medication prescribing: - 60 months of clinical experience in the specialist domain - certificate of undergraduate nursing education Midwifery: - certificate of undergraduate nursing education
Registration authority	District nursing, General practice, Medication prescribing, Midwifery and Public health are the only ones that require registration with the NMC after completion.
Financier	District nursing, General practice, Medication prescribing, Midwifery and Public health is financed by government. All other courses are financed by employer or employee.
Legislation	District nursing, General practice, Medication prescribing, Midwifery and Public health: - Scope of practice - Subjects - Entry requirements - Length of the postgraduate education - Description of the minimum competence requirements from regulatory body - Education standards or requirements are regulated by act.
Additional information	

Liitetaulukko 7. Kliinisen hoitotyön lisäkoulutuksen alat eri maissa sekä ECTS pisteet.

Ala	Belgium	Cyprus	Czech Republic	Denmark	Estonia	Ireland	Italy	Poland	Scotland	Slovenia	Spain	Wales
Anesthesiology	60			60	60		60	no ECTS				
Breastcare						60			notmentioned			
Cancernursing	60			60		60			notmentioned			
Cardiovascularcare		120				60	60	no ECTS	notmentioned			
Colorectalnursing						60			notmentioned			
Communityhealthnursing	60											
Diabetes nursing	15					60	60	no ECTS	notmentioned			
Districtnursing		120	120				60		notmentioned			60/ 90
Emergencycare	30				60	60	60	no ECTS	notmentioned			
Endoscopynursing	no ECTS					60			notmentioned			
Familynursing					60			no ECTS	notmentioned		no ECTS	
General practice	120					60						60/ 90
Geriatrics	15 /60						60	no ECTS	notmentioned		no ECTS	
Gerontology						60						
Health visitor												
Heartfailure				90		60						
Infectiousdiseasecontrol				30						Sanitary engineering/ 60		
Intellectualdisabilitynursing									notmentioned			
Intensivecare		120	195	60	60	60	60	no ECTS	notmentioned			
Ionisingradiationprescribing						60						
Medical-surgical			180			60		no ECTS	notmentioned		no ECTS	
Medicationprescribing						-			notmentioned			30
Mentalhealth	15/ 60	120	180	60	60		60		notmentioned		no ECTS	
Midwifery	120	notevaluated				120			notmentioned		no ECTS	
Occupationalhealth						60		no ECTS	notmentioned		no ECTS	
Oncology	60					60	60	no ECTS	notmentioned			
Operating room	60	notevaluated	195			60	60	no ECTS	notmentioned			
Ophthalmology						-			notmentioned			
Orthopaedics						60	60		notmentioned			
Palliativecare	15					60	60	no ECTS	notmentioned			
Paediatrics			179			120	60	no ECTS	notmentioned		no ECTS	
Pain management	15					60			notmentioned			
Public health						120	60		notmentioned	120		60/ 90
Radiology	60					60				120		
Renalnursing						60	60	no ECTS	notmentioned			
Respiratorynursing						60		no ECTS	notmentioned			
Rheumatologynursing						-		no ECTS	notmentioned			
Mastersprogram for nurses										120		
Internalmedicine			180									
Perfusiology			140									
Long-termcare								no ECTS				
Clinicalnursing					60							

Liitetaulukko 8.Kliinisen hoitotyönlisäkoulutuksen järjestämistapa eri maissa.

1= University programme

2= Residency programme offered by health services

3= Other option

Ala	Belgium	Cyprus	Czech Republic	Denmark	Estonia	Ireland	Italy	Poland	Scotland	Slovenia	Spain	Wales
Anesthesiology	1			3	1		1	3				
Breastcare						1			notmentioned			
Cancernursing	1			3		1			not mentioned			
Cardiovascularcare		1				1	1	3	notmentioned			
Colorectalnursing						1			notmentioned			
Communityhealthnursing	1											
Diabetes nursing	1					1	1	3	notmentioned			
Districtnursing		1	3				1		notmentioned			1
Emergencycare	1				1,2	1	1	3	notmentioned			
Endoscopynursing	1					1			notmentioned			
Familynursing					1			3	notmentioned		2	
General practice	1					1						1
Geriatrics	1						1	3	notmentioned		2	
Gerontology						1						
Health visitor				3								
Heartfailure						1						
Infectiousdiseasecontrol				3						notmentioned		
Intellectualdisabilitynursing									notmentioned			
Intensivecare		1, 2	3	3	1	1	1	3	notmentioned			
Ionisingradiationprescribing						1						
Medical-surgical			3			1		3	notmentioned		2	
Medicationprescribing						1			notmentioned			1
Mentalhealth	1	1+2	3	3	1		1		notmentioned		2	
Midwifery	1	1+2				1			notmentioned		2	
Occupationalhealth						1		3	notmentioned		2	
Oncology	1					1	1	3	not mentioned			
Operating room	1	1	3			1	1	3	not mentioned			
Ophthalmology						1			not mentioned			
Orthopaedics						1	1		not mentioned			
Palliativecare	1					1	1	3	not mentioned			
Paediatrics			3			1	1	3	not mentioned		2	
Pain management	1					1			not mentioned			
Public health						1	1		not mentioned	not mentioned		1
Radiology	1					1				not mentioned		
Renalnursing						1	1	3	not mentioned			
Respiratorynursing						1		3	not mentioned			
Rheumatologynursing						1		3	not mentioned			
Mastersprogram for nurses										not mentioned		
Internalmedicine			3									
Perfusiology			3									
Long-termcare								3				
Clinicalnursing					1							

Liitetaulukko 9. Erikoislääkäreiden koulutusohjelmat Suomessa (Lähde: A 420/2012).

Koulutusohjelmat, joiden pituus on viisi vuotta	Koulutusohjelmat, joiden pituus on kuusi vuotta
foniatria	akuuttilääketiede
fysiatria	anestesiologia ja tehohoito
geriatria	endokrinologia
kliininen kemia	gastroenterologia
kliininen mikrobiologia	gastroenterologinen kirurgia
kliininen neurofysiologia	ihotaudit ja allergologia
korva-, nenä- ja kurkkutaudit	infektiosairaudet
liikuntalääketiede	kardiologia
oikeuslääketiede	keuhkosairaudet ja allergologia
patologia	kliininen farmakologia ja lääkehoito
perinnöllisyyslääketiede	kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede
silmitaudit	kliininen hematologia
syöpätaudit	käsikirurgia
terveydenhuolto	lastenkirurgia
	lastenneurologia
	lastenpsykiatria
	lastentaudit
	naistentaudit ja synnytykset
	nefrologia
	neurokirurgia
	neurologia
	nuorisopsykiatria
	oikeuspsykiatria
	ortopedia ja traumatologia
	plastiikkakirurgia
	psykiatria
	radiologia
	reumatologia
	sisätaudit
	suu- ja leukakirurgia
	sydän- ja rintaelinkirurgia
	työterveyshuolto
	urologia
	verisuonikirurgia
	yleiskirurgia
	yleislääketiede

Liite 2. Webropol- kyselylomake

Postgraduate Education in Clinical Nursing

The Finnish Ministry of Social Affairs and Health is preparing a survey on postgraduate education in clinical nursing. The objective of the survey is to generate information of postgraduate education in clinical nursing in the EU member states. Government Chief Nurses are requested to provide information by filling in this electronic questionnaire through the Webropol online application.

A nurse is defined based on the Directive 2005/36/EC on the recognition of professional qualifications. In this survey postgraduate education in clinical nursing refers to nurses prepared beyond the level of a generalist nurse and practicing in advanced roles (such as nurse practitioner) and specialised roles in different domains (such as anesthesiology) of nursing services.

The results of the survey will be used for the preparation of proposals regarding a national framework of postgraduate education in clinical nursing in Finland. In addition, we will provide an article in English if we will get an adequate number of your answers.

We kindly ask you to select the relevant options in this questionnaire and fill in the open sectors which apply to the postgraduate education in clinical nursing in your country. Some of the questions are compulsory and others can be answered on voluntary basis.

Please notice that you have to submit your answers at the end of the questionnaire after completing all of your answers. You cannot save only a part of your answers and return to the questionnaire later.

1. Contact information

First name

Family name

Telephone

E-mail

Country

Organisation

Title

FRAMEWORK OF POSTGRADUATE EDUCATION IN CLINICAL NURSING

2. Domains of specialisation in postgraduate education in clinical nursing:

You can choose as many options as relevant.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health

- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly.
- Other(s). Please, describe them briefly.

3. Additional information

4. The amount of ECTS credits in the training programme:

Add the ECTS credits in the open space after the relevant domains of nursing.

If you have combinations of the domains of nursing or other alternatives, first describe the domain of nursing in the open space, then add the ECTS credits after the description.

You can also describe combinations of domains of nursing and other alternatives in more detail in the additional information section.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical

- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the amount of ECTS credits.
- Other(s). Please, describe them briefly, then add the amount of ECTS credits

5. Additional information

ARRANGEMENTS AND REQUIREMENTS OF POSTGRADUATE EDUCATION IN CLINICAL NURSING

6. Programmes for postgraduate education in clinical nursing:

1 = University postgraduate programme

2 = Residency programme offered by health services

3 = Other option

Add the number 1, 2 or 3 in the open space after the domain of nursing.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing

- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the number.

Other(s). Please describe them briefly, then add the number.

7. Additional information

8. In addition to the title of Nurse, is a new academic title provided after completing the postgraduate education in clinical nursing?

1 = Bachelor

2 = Master

3 = Other title

4 = No new title (only a certificate or equivalent)

Add the number in the open space after the domain of nursing. Please describe also the title in English if a translation is available.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology

- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the number and title in English (if available).
- Other(s). Please, describe them briefly, then add the number and title in English (if available).

9. Additional information

10. Entry requirements for postgraduate education in clinical nursing:

*

1 = General clinical experience (in months)

2 = Clinical experience in the specialist domain (in months)

3 = Certificate of undergraduate nursing education

4 = Registration as a nurse

5 = Other, please describe in more detail

Add the relevant number(s) after the domains of nursing and after the work experience add also months in brackets. If there are combinations of the domains of nursing, first describe the domain of nursing and then add the relevant numbers and months in brackets.

You can add information in the additional information section.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing

- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the chosen number(s) and months.
- Other(s). Please, describe them briefly, then add the chosen number(s) and months.

11. Additional information about the arrangements:

REGISTRATION AFTER POSTGRADUATE EDUCATION IN CLINICAL NURSING

12. The national registration authority responsible for registration after postgraduate education in clinical nursing:

1 = Registration required

2 = No registration required

Add the number 1 or 2 in the open space after the relevant domains of clinical nursing and after that add the authority responsible for registration.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing
- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology

- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly and add the relevant number and authority responsible for registration.
- Other(s). Please, describe them briefly and add the relevant number and authority responsible for registration.

13. Additional information

FINANCING

14. Financier of postgraduate education in clinical nursing:

1 = Government

2 = Employer

3 = Employee

4 = Other mainly responsible for financing

Add the relevant number (1, 2, 3 or 4) in the open space after the relevant domains of nursing. If there is more than one financier, please add all of them.

If number 4 is added, description of the financier is required after the number.

- Anesthesiology
- Breast care
- Cancer nursing
- Cardiovascular care
- Colorectal nursing
- Diabetes nursing
- District nursing
- Emergency care
- Endoscopy nursing

- Family nursing
- General practice
- Geriatrics
- Gerontology
- Heart failure
- Intellectual disability nursing
- Intensive care
- Ionising radiation prescribing
- Medical-surgical
- Medication prescribing
- Mental health
- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the relevant number(s).
- Other(s). Please, describe them briefly, then add the relevant number(s).

15. Additional information

LEGISLATION

16. Describe also the type of legislation/ regulation and the issues which are regulated by legislation regarding postgraduate education in clinical nursing.

1 = act

2 = decree

3 = other regulation

A = Scope of practice

B = Subjects

C = Entry requirements

D = Length of the postgraduate education

E = Description of the minimum competence requirements from regulatory body

F = Education standards or requirements

G = Other relevant area

Add the relevant number(s) and letter(s) in the open space after the domain of nursing.

You can also add information in the additional information section.

☐	Anesthesiology	<input type="text"/>
☐	Breast care	<input type="text"/>
☐	Cancer nursing	<input type="text"/>
☐	Cardiovascular care	<input type="text"/>
☐	Colorectal nursing	<input type="text"/>
☐	Diabetes nursing	<input type="text"/>
☐	District nursing	<input type="text"/>
☐	Emergency care	<input type="text"/>
☐	Endoscopy nursing	<input type="text"/>
☐	Family nursing	<input type="text"/>
☐	General practice	<input type="text"/>
☐	Geriatrics	<input type="text"/>
☐	Gerontology	<input type="text"/>
☐	Heart failure	<input type="text"/>
☐	Intellectual disability nursing	<input type="text"/>
☐	Intensive care	<input type="text"/>
☐	Ionising radiation prescribing	<input type="text"/>
☐	Medical-surgical	<input type="text"/>
☐	Medication prescribing	<input type="text"/>
☐	Mental health	<input type="text"/>

- Midwifery
- Occupational health
- Oncology
- Operating room
- Ophthalmology
- Orthopaedics
- Palliative care
- Paediatrics
- Pain management
- Public health
- Radiology
- Renal nursing
- Respiratory nursing
- Rheumatology nursing
- Combination of the previously mentioned domains of nursing. Please, describe them briefly, then add the relevant number(s) and letter(s).
- Other(s). Please, describe them briefly, then add the relevant number(s) and letter(s).

17. Additional information

ADDITIONAL INFORMATION

18. You can write further information about the previous answers here.